NOSTRA PARVA PATRIA – A MI KIS HAZÁNK

CSAPOD

2023/1

In memoriam Horváth János

2023. január 8-án elhunyt Horváth János, a Csapod-barátok Egyesületének tiszteletbeli elnöke. Temetése január 19-én volt Győrben a nádorvárosi temetőben. Utolsó útján a családtagok mellett elkísérték őt a rokonok, a barátok, az ismerősök, számos tisztelője és a Csapod-barátok Egyesületének képviselői is. Az egyesület nevében a szertartartáson Nagy Imre egyesületi elnök így búcsúzott tőle:

„Elcsitult a finom zsongás,
elhalványult a fény…
Valaki messze költözött,
hiánya mardos, egyre tép
a legsötétebb éjszakát is meg-megtöri a fény.
Nem hal meg az, akit szeretnek,
hiszen emléke benned él.”

(Bősze Éva: Temetésre)

Tisztelt Horváth család, gyászoló rokonok, barátok, tisztelők és ismerősök! Gyásznapunk van ma. Mi, akik tiszteltük és szerettük Horváth Jánost, megrendülten állunk ravatalánál, tekintetünk mások tekintetébe kapaszkodik, szemünkkel, tétova mozdulatainkkal támaszt keresünk egymásban és támaszt próbálunk adni egymásnak. A legnagyobb fájdalom a feleségé, a családé, ugyanakkor együtt érez velük és gyászol a Csapod-barátok Egyesülete is, hiszen Horváth János személyében egyesületünk tiszteletbeli elnökét veszítettük el.

Horváth János 1933-ban született Csapodon. E falut IV. Béla király oklevele már 1257-ben említi. Lakóit a történelem megtanította arra, hogy keményen, kitartóan kell tanulni, dolgozni a boldogulásért. E falu lakói évszázadokon át példásan támogatták egymást és osztoztak az örömökben, melyekkel az élet megajándékozta őket, összekapaszkodtak amikor csapásokat kellett elviselni.

Ezzel az örökséggel a tarisznyájában szólította a sors Horváth Jánost Sopronba majd Győrbe. Életem során én is így jártam. Győrbe kerülésemkor – lassan 43 éve – Horváth János kitüntetett a barátságával. Sokat tanultam tőle az évek során. Világszemlélete, az események értékelésének módszere, az ahogyan a történések mögött meglátta a lényeget, sokszor volt hatással rám. A belső indíttatáson túl tőle is tanultam a közösség szolgálatát, az alázatot, amit vállalnia kell annak, aki embertársait így vagy úgy szolgálni akarja. Kötődése példás volt szülőfalujához, mindig gondja volt arra, hogy segítsen a falunak, az ott élőknek, az onnan elszármazottaknak.

A Győrben élő csapodiak egy kis csapata: Horváth János, Horváth Antal, Horváth István és jómagam időnként összejártunk beszélgetni, borozgatni. Ez lett a bölcsője a Csapod-barátok Egyesületének, melynek megalakítását 2002-ben kezdeményeztük. Civil szervezetünk célja hozzájárulni a csapodi kulturális-, sport- és népi hagyományok ápolásához, támogatni azok megőrzését, szervezni a faluért tenni akarók összefogását, erősíteni az otthon élőkben és az elszármazottakban a szülőföld szeretetét, hozzájárulni a szülőfaluhoz kötődés megtartásához és erősítéséhez.

Tekintélye, ismertsége, megbecsültsége okán természetes volt, hogy az alakulásakor 16 fős egyesület Horváth Jánost válasz-

A kiadvány a Helyi identitás és kohézió erősítése Fertőendréden és Csapodon című TOP-5.3.1.-16GM1-2017-00011 pályázati támogatásból jelent meg.

SZÉCHENYI 2020
MAGYARORSZÁG KORMÁNYA
Európai Unió
Európai Szociális Alap
BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

„Megpihen a dolgos apai szív,
áldás és hála övezi a sírt.
Szerető férj voltál, drága édesapa, nagyapa,
bánatos családodnak most az őrangyala.”

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy szeretett férjem, édesapánk, nagypapánk, dédink, apósunk és rokonunk,

ID. HORVÁTH JÁNOS

volt KISZÖV-elnök

89 éves korában csendesen elhunyt. Temetése 2023. január 19-én, csütörtökön 14 órakor lesz a győr-nádorvárosi köztemető régi ravatalozójából. Köszönetet mondunk mindazoknak, akik utolsó útjára elkísérik, és gyászunkban osztoznak. A részvétnyilvánítás mellőzését kérjük.

Gyászoló család

2669614

totta elnökének. Körültekintően, higgadtan és megfontoltan látott hozzá az alapok lerakásához. Demokratikus vezetésével egyre eredményesebb tevékenység bontakozott ki, irányításával az egyesület sikeresen dolgozott küldetése teljesítésén. Munkája, példamutatása, magatartása nagymértékben járult hozzá ahhoz, hogy a mára 160 fős egyesület a faluban és annak határain túl is megbecsülésnek örvend, tevékenységét elismerik, a falu fejlődése érdekében tett erőfeszítéseit méltányolják. Horváth János tíz évig töltötte be az elnöki tisztséget, majd lemondása után arra kértük, hogy tiszteletbeli elnökként vállaljon szerepet a közösség életében. Mint köztiszteletben álló személy a rendezvényeinken történő jelenlétével és közreműködésével emelje az egyesület erkölcsi súlyát és tekintélyét.

Elnökként, majd tiszteletbeli elnökként elévülhetetlen érdemeket szerzett az egyesületet napjainkra jellemző kultúra kialakításában is. E kultúra tiszteli és őrzi az elődöktől kapott értékeket. E kultúrát az jellemzi, hogy nyitottak vagyunk mindenki irányába, akit a jó szándék, a faluért tenni akarás jellemez. Örülünk minden sikernek, amit az önkormányzat, a faluban működő más civil szervezetek, az ott élő emberek elérnek. Azt valljuk, hogy ami jó a falunak, az jó nekünk is. Ha támogatásunkat kérik, csatlakozunk minden jó ügyhöz, ami a falu érdekében áll. Javaslataink mögött a segítés, a javítás szándéka munkál, mindig valami mellett állunk ki. Viszonyunk a nekünk szóló javaslatokhoz tárgyszerű. Ha azok céljainkkal egybeesnek, van lehetőségünk, erőnk, úgy megvalósítjuk vagy legalábbis megpróbáljuk megvalósítani azokat. Rendezvényeinken megélhető, szinte tapintható egymás és Csapod szeretete, a haza szeretete, egymás tisztelete, az összetartozás felemelő érzése. Nagy élmény ez mindig, feltölt, erőt ad a folytatáshoz, újra tölti a büszkeség zsákját: csapodi vagyok, ide tartozom, „Belőle nőttem én, mint fatörzsből gyönge ága”.

A költő így ír:

„Könnyeket hullathatsz, mert elment,
Vagy mosolyoghatsz,
Mert élt.
Becsukhatod szemed,
S kívánhatod, hogy visszajöjjön,
Vagy kinyithatod szemed,
S láthatod, mi mindent hagyott hátra.
Emlékezhetsz rá,
S csak arra, hogy elment,
Vagy ápolhatod emlékét,
Hogy tovább élhessen.”

(Ismeretlen szerző)

Egyesületünk ápolni fogja Horváth János emlékét, hogy tovább élhessen. Elismeréssel tekintünk mindarra, amit az egyesület élén a falu érdekében tett. Életét, munkáját, példamutató magatartását olyan erkölcsi és szellemi örökségnek tekintjük, melyet tovább vinni és gazdagítani mindannyiunk kötelessége.

Egy jó ember, egy jó barát hagyott itt bennünket. Kísérjük közösen és méltóságteljesen utolsó útjára! Nemes emlékét őrizzük meg tisztelettel és szeretettel! Nyugodjék békében!

Impresszum:

Nostra parva patria - A mi kis hazánk Csapod – ISSN 2060-632X

Kiadja: a Csapod-barátok Egyesülete

A szerkesztőbizottság tagjai: Csiszár Jenő (Sopron), (Erdőző) Horváth Antal (Győr), Kovács Ferenc (Cirák), Kovács Lajosné (Csapod), Nagy Imre (Győr), Németh Nikoletta (Csapod), Németh Sándor (Csapod), Szukhentrunk Imre (Vitnyéd), Tóth Istvánné (Sopron), Varga Ferenc (Csapod).

Felelős kiadó: Nagy Imre, az egyesület elnöke

Migránsok, menekültek

Őseink

Gyerekkorom óta érdekel a családunk története, kik voltak a nagy- és dédszüleim, hogyan és hol éltek. Így aztán nagyon hamar megtudtam, hogy édesapám felmenői Olaszországból származtak. Örültem neki, mint ahogy annak is, hogy többi ősöm mind színmagyar. Azt máig nem értem, miként nem zavart a tény, hogy anyai nagyapám és a fiai mind magasak, szőkék, kékszeműek voltak? Nem tűnt fel, hogy valami nem stimmel? Azt gondoltam, az Őri mellett a Selyem név is csak magyar lehet. Kutatásaim során a Selyem mellett megjelenő Hétz, Hets nevek vezettek rá, hogy bizony onnan sváb vér is került ereimbe. Büszkén vallanám magam olasznak, is, svábnak is, horvátnak is (meg besenyőnek, vagy székelynek az Őri név kapcsán) – ha nem lenne problémám a büszke szóval. Kicsit felsőbbrendűséget sejtet, pedig hát semmit nem tettem – tettünk azért, akinek születtünk.

Ezért is tartom nagyon érdekes dolognak a családfakutatást. Már addig a pontig is, amikortól vezetni kezdték az anyakönyveket – 1600-as évek közepe, vége –, sok mindenre fény derül. Csapodon és környékén zömmel helyben, vagy a közeli falvakból választottak párt maguknak az emberek, ez gondolom nagyjából általános volt – de már az édesanyám családjánál, Csornán találtam egy dombóvári őst. Ha más is volt a világ, az emberek akkor is szerettek jönni-menni. A férjem családja pedig egyik oldalról egyértelműen Németországból vándorolt ide, a másik része pedig számomra nehezen kifürkészhető okokból sokszor költözött.

Mezei Attiláné, Babics Bella Zsuzsanna (Kárász)

Egyidős az emberiséggel

A migráns szót ma már szinte le sem lehet írni magyarul, olyan erős negatív jelentést kapott az elmúlt években. Pedig a szó valójában egyszerűen olyan embert jelent, aki elköltözött korábbi lakóhelyéről – függetlenül attól, hogy milyen messze vagy milyen hosszú időre költözött el; és attól is, hogy ezt milyen okból tette. Ez a fajta mozgás pedig egyidős az emberiséggel: minden történelmi korban, minden pontján a földnek, mindenfajta körülmények között döntöttek úgy emberek, hogy egy másik helyen folytatják az életüket. Háborúk, természeti katasztrófák vagy nagy gazdasági visszaesések idején tömegek indulnak meg, nyugodtabb helyzetekben inkább egyéni döntésekről van szó, de a migráció és a migránsok mindig, minden társadalomban jelen voltak, és minden okunk megvan azt feltételezni, hogy ez a jövőben is így lesz.

Nem kell átlépni egy országhatárt ahhoz, hogy migránsok legyünk. A vidéki fiatal, aki a fővárosba megy tanulni vagy dolgozni, vagy a városi család, aki a nyugodtabb, csendesebb környezet miatt vidékre költözik, ugyanúgy migráns, mint azok, akik elmennek egészen Londonig (ha van is annyi előnye hozzájuk képest, hogy nem szembesül nagy nyelvi és kulturális különbségekkel, és nem kerül messze a családjától, barátaitól).

Az sem számít, hogy mennyi időre változtatjuk meg a lakóhelyünket: nemcsak az migráns, aki végleg letelepedett egy új helyen (legyen az külföldön vagy belföldön), hanem az egyetemista is, aki külföldön szerez diplomát, vagy bárki, aki néhány évig külföldön vállal munkát, majd hazaköltözik.

Ugyanígy lényegtelen, hogy mi motivál valakit arra, hogy egy ilyen döntést meghozzon. Migráns akkor is, ha gazdasági oka volt (tehát jobb körülményeket, jobb állást, jobb fizetést, több lehetőséget kapott vagy remél kapni az új lakóhelyén), és akkor is, ha valami más (például egy új párkapcsolat vagy egy más politikai-társadalmi közeg) miatt döntött így.

Forrás: Ravi Sharma, unsplash

A migráns tehát egy hatalmas kategória, amelybe kisebb-nagyobb mértékben, de biztosan mindannyiunk családja beletartozik. Én magam is migráns vagyok, hiszen Budapesten élek, pedig Kárászon, egy kis baranyai faluban nőttem fel. A szüleim Sopronban ismerkedtek meg: anyu ott nőtt fel, de apu egy szakközépiskola miatt, tanulni ment oda. Később pedig már együtt költöztek (vissza) Kárászra – ez pedig szintén migráció. Távolabbi felmenőim pedig országhatárokat is átléptek: németek egészen biztosan voltak közöttük, de valószínűleg voltak, akik a Balkánról, és olyanok is, akik Olaszországból érkeztek ide. Egy olyan kalandos történelmű térségben, mint a miénk, egészen biztosan nincs olyan család, ahol ne lenne legalább néhány ilyen ős.

Gyerekek az amerikai-mexikói határon
Forrás: Barbara Zandoval, unsplash

Menekültek

Kalandos történelmű térségekben viszont - és melyik térség nem az legalább időnként – sokszor megtörténik, hogy akár tömegek hagyják el az otthonukat úgy, hogy ezt nem ők döntötték el, nem ők tervezték így, akár egyáltalán nem akarták. Az eddigi példákban mindig önkéntes költözésekről volt szó, olyan emberekről, akik a maguk elhatározásából költöztek. Azok, akiket valamilyen kényszer vesz rá erre, egy külön csoportot alkotnak: menekülteknek hívjuk őket. Ők nem gazdasági vagy valamilyen személyes okból indulnak el, hanem azért, mert az életüket kockáztatnák azzal, ha maradnának (mert háború van az országukban, vagy üldözik őket a politikai nézeteik, a vallásuk vagy a szexuális identitásuk miatt). A menekültek gyakran hosszú és veszélyes utat tesznek meg, mire Európába érkeznek: ahogy a 2015-ös válság idején láttuk, volt, hogy gumicsónakokkal keltek át a Földközi-tengeren. (Lásd 1, 2. kép!)

Forrás: Eric Masur, unsplash

Menekültek is mindig voltak, minden korban és minden társadalomban. A leggyakrabban egyébként ők is az adott országhatáron belül mozognak, „csak” egy biztonságosabb helyre mennek, abban a reményben, hogy hamar hazaköltözhetnek. Egy új országba költözni akkor is nehéz, kockázatos és megterhelő, ha az illető felkészült rá, eltervezte és jó fizikai, illetve mentális formában van egy ilyen nagy váltáshoz. Megindulni egyik napról a másikra, kapkodva és terv, kapcsolatok, nyelvtudás, esetleg papírok nélkül, és talán friss traumával – talán meg lehet kockáztatni, hogy ilyet senki élő ember nem szeretne.

A vidékről városba költöző fiatal, a külföldön dolgozó vendégmunkás, a külföldi ösztöndíjprogramban résztvevő egyetemista migráns. A magyarok, akik nyugatra mentek ’56-ban nem migránsok voltak, hanem menekültek. A szírek, akik Európába érkeztek 2015-ben, szintén, ahogy az Ukrajnából tavaly megindulók tömegek is.

Ezzel nagyjából ki is merítettük, hogy ezekben az emberekben mi a közös: az,

hogy akaratuk ellenére el kellett hagyniuk az otthonukat. Ettől eltekintve viszont nem igazán lehet állítani bármit róluk „úgy általában". És hogyan is lehetne? Amikor elkezdődik egy háború (akár Ukrajnában, akár Szíriában) ugyanúgy elindul a három nyelven beszélő egyetemi tanár, mint a szinte írástudatlan, alkalmi mezőgazdasági munkából élő család. Az előbbi lehet, hogy sosem lesz képes az új környezetében megteremteni azt az életszínvonalat, amit otthon megszokott; a másiknak pedig óriási erőfeszítéseket kell tennie, hogy megértse a bürokrácia vagy a munkaerőpiac működését és elkezdhessen beilleszkedni a befogadó társadalomba. Hogy melyik helyzet megalázóbb vagy nehezebb, azt talán nem is lehet megmondani. Mindketten tökéletesen a befogadó társadalom (a kormány, a segélyszervezetek, a spontán, önkéntes szerveződések) segítségétől, jóindulatától függenek az első időben; és a korábban említett nehézségek mellett még ezzel a kiszolgáltatottsággal is meg kell tanulniuk együtt élni.

Négy évig dolgoztam és voltam menekültekkel, és ezalatt az idő alatt sokuk történetét megismerhettem. Ha valamit megtanultam közben, akkor az ez: ugyanolyan emberekről van szó, mint én, vagy bárki más a környezetemben. A menekült gyerekek ugyanúgy játszanak a játszótéren, futkosnak a nagyszünetben az iskola folyosóin, ugyanúgy várják a nyári szünetet, mint a mieink. A menekült kamaszok pont ugyanolyan lesújtó véleménnyel vannak az iskoláról, a szüleikről és a testvéreikről, mint magyar osztálytársaik. Ugyanazokat a zenéket hallgatják, ugyanazokat a sorozatokat nézik, és ugyanolyan cikinek tartják a tavalyi iskolatáskájukat. A menekült fiatalnak ugyanolyan nehéz megszokni a napi

Szíriai kurd menekültek Iraki Kurdisztánban
Forrás: Meir Clancy, unsplash

nyolc (vagy több) óra munkát, mint nekünk /nekem volt, és a felnőtt, családos menekültek ugyanúgy szeretik a gyerekeiket, mint mi; ugyanúgy szeretnének egy kiszámítható, nyugodt életet teremteni nekik.

A felszínen rengeteg dologban különbözhetünk – a kulturális vagy vallási különbségek fontosak, és hibázunk, ha azt hisszük, hogy egyik napról a másikra áthidalhatók –, de ha vesszük a bátorságot és egy lépéssel közelebbről nézünk rájuk, megláthatjuk, hogy túl az olyan címkéken mint a „migráns" vagy „menekült", elsősorban emberekkel van dolgunk, pontosan olyan örömökkel és fájdalmakkal, mint a sajátjaink.

Mezei Virág (Budapest)

Menekültek Csapodon és környékén a XX. században, napjainkig (folytatás)

1987-88.
Erdélyi magyarok és mások

A nyugati határszél őrizete négy határőr kerületre volt osztva, melyek a győri, a soproni, a szombathelyi és a zalaegerszegi voltak. A kifelé irányuló határsértők elfogása az évek során kialakított komplex határőrizeti rendszernek köszönhetően messze 90% feletti eredményességgel működött egészen a műszaki határzár lebontásáig, 1989 nyaráig. Ez a határ nemcsak a Magyar Népköztársaság határa, hanem az ellenséges viszonyban álló szocialista és a kapitalista világrendszer elválasztó vonala is volt.

Az elfogott román állampolgárságú határsértőket a magyar hatóság kezdetben visszaadta a Ceausescu-rendszer titkosrendőrségének, a Securitatenak. Lát-

va, mi történik velük, a magyar hatóság többé nem adta vissza a magyar nemzetiségű román állampolgárokat Ceasescu követelése ellenére. Az MSZMP Politikai Bizottsága 1988. február 9-ei ülésén a „Romániából hazánkba áttelepülni kényszerülő, illetve politikai menedékjogért folyamodó román állampolgárok helyzetével összefüggő teendőkről" hozott határozata alapján a belügyi szervek megtagadták az elfogott határsértők visszaadását, noha erre a Varsói Szerződés országai között fennálló egyezmények értelmében kötelezettek lettünk volna. Akinek volt rokona nyugaton, vagy rendelkezett valamely nyugati ország beutazó vízumával, azokat az illetékes magyar hatóságok a lengyeleknél már megismert „zsilipeléssel" kiengedték az országból. Ennek lényege: útlevelükben nem lehetett nyoma annak, hogy Magyországról lépték át a nyugati határt. Ennél fogva a Securitate sem tudta ellenünk a szerződésszegést bizonyítani, illetve felhasználni. A „nyomtalan kiléptetés" rendszabályait „A határforgalom ellenőrzés konspirációs és biztonsági rendszabályai" című belügyi intézkedés tartalmazta. Egyébként álságos politikai botránynak kellett volna elszenvednünk.

Ez időben került Kolozsvárról Csapodra Sarkady Antal (Kolozsvár, 1947.11.26 - Sopron 2021.11.24.) szobrászművész a családjával, akik az 1990-es évek elején a plébánián laktak. Néhány év után Sopronba költöztek. Többek között az iváni iskola udvarán felállított szobra emlékeztet munkásságára.

A csapodi Béke tsz is fogadott be erdélyi menekülteket. A vezetőség lakást biztosított számukra. A korábban Bella Miklós lakta erdészházat a tsz megvásárolta, a tagság szorgalmas asszonyai pedig kimeszelték. Gecsei juhász mellé lettek beosztva, de sok kenyeret nem ettek meg ott, mivel a munka idegen volt számukra. Feltételezhetően a Securitate utasításait követték, mivel az 1986-ban kiadott Erdély története I-III. könyvet (Köpeczi Béla szerkesztésében) felvásárolták, noha olvasni sem tudtak. Ezzel is csökkentve az elérhető példányok számát. Igazi sikert azonban nem értek el, hiszen a kötetet mi is meg tudtuk vásárolni.

1989. augusztus 19. – NDK-sok

A nemzetközi események, de még inkább a magyar változások felülírták a terveket az 1989. augusztus 19-én tartott Páneurópai Piknik rendezvényen. A történetet a Csapodon élő Bella Árpád nyugállományú alezredes osztotta meg velem. Akkor megbízott parancsnok volt a sopronpusztai őrs területén lévő, ideiglenesen megnyitott Pozsonyi úti határátkelőhelyen. Mellette szolgált még a csapodi Nagy József határőr törzsőrmester útlevélkezelőként, és a helyi őrsön sorkatonai szolgálatát teljesítő szintén csapodi Németh János határőr őrmester is.

1989. augusztus 19-e világtörténelmet írt. Akkor Magyarország a legünnepeltebb ország volt a világban. Ennek a történésnek a parancsoka itt él közöttünk. Tettéért és kiállásért – tíz évvel később! – 1999.09.10-én A Magyar Köztársasági Érdemrend Tiszti Keresztjének Katonai Tagozata kitüntetést vehette át a köztársasági elnöktől. 2011.02.22-én a Német Szövetségi Köztársaság Érdemkereszt Szalaggal fokozat jogos tulajdonosának mondhatta magát. 2014.05.13-án Burgenland tartomány „EUROPAN 2014" díját kapta az áttörést osztrák oldalon megélő kollégájával, Johann Göltl vámőr főfelügyelővel egyetemben. 2014.11.09-én a Béke Hőse díjat Bella Árpád ny. alezredes (1989 elején még elvtárs, augusztusban már bajtárs, majd csak aztán úr!) Mihail Szergejevics Gorbacsovval, a Szovjetunió egykori főtitkárával és Németh Miklós korábbi miniszterelnökkel együtt vehette át Berlinben. Angela Merkel – 2021-ben leköszönt – német kancellár, az EU legbefolyásosabb vezetőjeként személyesen kívánt találkozni vele 2009. augusztus 19-én a sopronpusztai helyszínen tett látogatása során. Történetéről a világban ez ideig 5 önálló film készült, mintegy 40-50 interjúban szerepelt (pl. CNN, BBC, FT, ZDF, ORF), a világsajtóban több mint 400 újságcikk méltatta személyét.

Előzmények

A dolgok visszanézve egyszerűnek és magától értetődőnek látszanak, pedig korántsem voltak azok a nevezetes Páneurópai Piknik idején. A magyar változások messze megelőzték a térség szocializmust építő országainak társadalmi állapotait Litvániától Bulgáriáig, az NDK-tól Jugoszláviáig, nem beszélve Romániáról, ahol számos határsértőt lőttek le. A magyar vasfüggöny bontásával egyidőben építették az új román vasfüggönyt Magyarország keleti határánál. A Kelet Magyarország 1989. július 3-ai számában (XLVI. évf. 154. sz.) írja: „Az egész világ – leszámítva néhány országot – hitetlenkedve fogadta a hírt. Valószínűtlennek, irracionálisnak tűnt, hogy míg az egyik szocialista ország épp a napokban kezdte meg nyugati határán a műszaki zár lebontását, egy másik szocialista ország épp akkor fog hozzá saját népének bekerítéséhez." A szabadságért minden veszélyt felvállaló erdélyi magyarokra meg ilyen sors

várt, hogyha éppen nem lőtték le őket a román határőrök. Ugyanabból a cikkből idézek: „Akkor a hároméves kisfiammal szöktem, de elfogtak bennünket - mondja egyikük. A gyermeket a küszöbre állították, úgy kellett végig néznie, hogyan pofozzák az anyját. Tudja meg az a kölyök, ki az úr a földön…”

Áttörés

1989. március 15-e volt az első ünnep, mikor a rendőrség a hazafias ünneplőket nem gumibottal, hanem nemzeti színű kokárdával fogadta, az egyetemről nem rúgták ki az ünneplőket. 1989. június 16-án pedig megtörtént a budapesti Hősök terén Nagy Imre újratemetése mintegy félmillió megemlékezővel, amin Csapodról tudomásom szerint ketten vettek részt: az apám, Nagy István és jómagam. Nagy Istvánról érdemes tudni, hogy ha a kommunista rendszer nem is engedte megfelelő szinten kibontakozni és kamatoztatni tudását, meglátásai messze megelőzték a korát. Akik ismerték, csak megerősíthetik, hogy mindig igaza volt. Amikor látszólag mégsem volt igaza, akkor meg igaza lett. A Kádár-rendszer történelem lett, Kádár János 1989. július 6-i halálával ténylegesen megszűnt.

A magyar határ lebontásának voltak belpolitikai és világpolitikai aspektusai, valamint volt politikai és gazdasági lenyomata, és volt a határőrség részére egy önmegsemmisítő hatása. Székely János (1986-1990. között a Határőrség országos parancsnoka) a helyzetével tisztában volt. Az MSZMP Politikai Bizottságának 1987. május 19-én „A magyar-osztrák kishatármenti forgalom fejlesztése” tárgyában hozott döntése alapján kénytelen volt megtenni a szükséges lépéseket, felülkerekedve saját érdekein. 1988-ra az addig folytatott totális határforgalom ellenőrzés helyett bevezetésre került a szelektív-differenciált (köznapi értelemben a szúrópróba szerű) ellenőrzés rendszere. Horváth István belügyminiszter félreérthetetlenül jelezte: „Kell a jövőben is őrizni az államhatárt, csak máshogy.”

1989 a csodák éve volt. Január 28-án Pozsgay Imre ország-világ előtt kijelentette, hogy 1956. október 23-a népfelkelés volt, nem pedig „ellenforradalom”. Az 1945.02.11-én megkötött Jaltai Egyezmény megbukott. Kötötte a „három nagy”, Winston Churchill brit miniszterelnök, Franklin Delano Roosevelt amerikai elnök és Joszif Visszarionovics Sztálin szovjet főtitkár (diktátor), mellyel Magyarországot a szovjet-orosz érdekszférába lökték. A világunk, így Európában a baltikumi Stettintől az Adriánál levő Triesztig ketté lett vágva. Két egymásnak feszülő világrendszer alakult ki az atomfegyverek árnyékában. Az 1980-as évek végére Glasznoszty és Peresztrojka néven új folyamatok indultak Moszkvából, melyhez élenjáróan igazodtunk, sőt azt mi magunk is alakítottuk. Valójában a szovjet katonai potenciál árnyékában az illetékes elvtársnak mindig Moszkvába kellett járni az orosz válaszreakciók előzetes kipuhatolózására. Az afganisztáni orosz 1979-es bevonulás és az 1989-es kivonulás erősen gyengítette a szovjet befolyást.

Ekkor már Németh Miklós volt a Miniszertanács Elnöke, és Pozsgay Imre államminiszter, Horváth István belügyminiszter. Azért ezeknek a nagyszerű embereknek a neve került megemlítésre, mert munkásságuk nélkül sorsunk nem ilyen irányba fordult volna. Horn Gyula külügyminiszter ekkor még ellenezte a változást, mondván, hogy „ebből baj lesz”. Ez időben valódi polgárháborús veszély volt. Mikorra már visszavonhatatlanná vált a változás és az elhíresült fotója bejárta a világsajtót, amikor is Alois Mock osztrák külügyminiszterrel együtt vágják a szögesdrótot, már egy éppen erre a célra visszaépített kerítést vágtak át. Mondta is Németh Miklós annak idején: „Gyula, siess, mert nem lesz mit átvágnod.”

Magyarország gazdasága ekkor a csőd szélén táncolt. Németh Miklós 1989 márciusában Moszkvában járt, ahol tájékoztatást adott a nyugati határon felépített műszaki zár, más néven elektromos jelzőőrendszer lebontásáról. Tehát a fizikai határzár (szovjet S-100 jelzésű elektronikus jelzőrendszer, EJR) 1989 július végére megszűnt, de a jogi még érvényben maradt, ami rendkívüli helyzetben az éles lőfegyverhasználatot lehetővé tette, sőt elő is írta.

Tudnunk kell, hogy egy határsértő átjutásakor belső vizsgálat indult a Határőrségnél, ami – mulasztás esetén – szinte minden esetben felelősségre vonással járt. Közben a pluralizmus, az emberi jogok primátusa, a gyülekezési jog egyre szélesebb teret nyert hazánkban. Bauer Tibor soproni történelem tanárom sokat mesélt az 50-es évek műszaki határzáráról, ami gyalogsági aknákkal volt megtűzdelve. Az új szovjet külpolitikai célok eredményeként – no és persze az osztrák parasztok tiltakozására is, valamint a halálesetek, és nem kis mértékben a vadállománynak okozott sérülések miatt – 1956 őszére lebontásra került. Úgy tűnik, azért, hogy a Határőrségnek már 1957 elején legyen miért a visszaépítését szorgalmazni.

Az 1980-as évektől Magyarország – a Varsói Szerződés tagjaként, a román Ceausescu fenyegetésében, Moszkvában az NDK-ás és a román vezetők rendszeres panasztétele mellett, szovjet katonasággal az országban és a csődhelyzettel a nyakában – a tettek mezejére lépett. A magyar politikai vezetés óvatosan, de határozottan nyitott Nyugat felé. A vadásztatáson kívül legalább a turizmusból kívánt valutabevételhez jutni. Közben máshol mindent elkövettek az akkori helyzet megőrzésére. Az NDK 1961. augusztus 13-án felépítette a berlini falat (hivatalos keletnémet nevén: Antifaschistischer Schutzwall, azaz Fasisztaellenes Védőfal). A két német állam vezetői egymással érdemben nem ültek tárgyalóasztalhoz, ezért a magyar diplomácia tárgyalt nemcsak a magyar érdekek érvényesítéséről, hanem az NDK-s polgárok sorsáról is. Ezen tárgyalások elsősorban Hans-Dietrich Genscher német külügyminiszterrel folytak, már jó előre jelezve számára, hogy jól teszi az NSZK, ha felkészül nagy tömegű NDK-s menekültáradatra.

1989 nyarán a magyar reformhatásokra egyre több NDK-s polgár jött nyári szabadságra Magyarországra, nem kifejezetten turista céllal. Egyébként a NDK-NSZK közötti határkerítést nem azért őrizték légmentesen, hogy védjék a szocialista világrendszert, hanem azért, hogy ne fogyjon el az NDK. A fal megépítéséig közel 3 millió polgár hagyta el az NDK-t. Magyarországon a nyugati határszakaszon az előző években elfogott 1.000-1.200 határsértő száma 1989 őszére 7.400 főre növekedett, elsősorban NDK-s háttérrel. Ez azzal volt magyarázható, hogy az NDK-s polgárok már 1989 májusában értesültek a Nyugat-Német rádióadásokból a magyar fizikai határzár megszüntetéséről. 1989-ig 90% felett volt az elfogott határsértők száma, ami a műszaki határzár lebontása után 50%-ra csökkent. Erről a bécsi német nagykövet később publikált beszámolója ad tájékoztatást, miután az átszökött NDK-s polgárok a bécsi német nagykövetségen megjelentek és számuk 1989 nyarán elérte a 7.000 főt.

Az áttörés

Ceausescu Romániája és az ébredő Magyarország között egyre feszültebb lett a viszony. A debreceni MDF-sek a párbeszéd folytatása érdekében egy, a határon rendezendő „piknik" lehetőségét vetették fel Habsburg Ottónak 1989.06.19-én. Ő akkor az édesapja által alapított Debreceni Orvostudományi Egyetem alapításának 75. évfordulóján – a helyi lakosság nagy szimpátiájától kísérve – járt ott. A fővédnöki tisztséget a nyugati oldalról Habsburg Ottó, a magyar oldalról Pozsgay Imre el is fogadta. A román ellenséges hozzáállás miatt azonban a terv meghiúsult. Jött az ötlet, hogy ezt a nyugati határon egy szalonnasütésnek induló páneurópai piknikkel lehetne egybekötni. Középen tüzet raknak, aztán nyugatról az osztrákok, keletről meg a magyarok sütögetik a szalonnájukat. Ennek jogi előkészítése megtörtént az osztrák és a magyar oldalon, Moszkva sem volt ellene a szalonna-sütögetésnek.

A Páneurópai Piknikre hivatalos volt az osztrák és a magyar delegáció, valamint a két ország polgárai. Az NDK-sok nem voltak közöttük. Pozsgay visszaemlékezésében szerepel, hogy már a felkéréskor jött az ötlete, badarság lenne ezt a lehetőséget csak néptáncra és szalonnasütésre használni. Itt az ideje az orosz reakciót tesztelni, akik többször tettek ígéretet nekünk, amit aztán átfordítottak a birodalmi ízlésüknek megfelelően. 1956-ban megígérték, hogy kivonulnak Magyarországból, amit aztán Záhonyban meg is tettek. Csak ugyanazon lendülettel 1956. november 4-én Nagylakon visszakanyarodtak, amit előtte nem kötöttek az orrunkra. Titokban a Forgószél hadműveletet készítették elő ellenünk.

Gondolatainkat visszakormányozva 1988-ra, ezidőben már a magyar polgárok világútlevelet kaptak és szabadon utazhattak, ellentétben az NDK-s és román polgárokkal. 1989 augusztusára a fizikai előkészítés megtörtént, az ideiglenes határátkelőnek kialakított sopronpusztai Pozsonyi úti határátkelő kijelölésre került, melyet korábban egy lakattal lezárt kapuval láttak el. Előzetes bejárása megtörtént, és az ideiglenes határátkelő készen állt a Piknikre Bella Árpád parancsoksága alatt. Egyéb parancs, a szabályzatban lefektetetteken túlmenően nem érkezett. A piknikre – a terveket teljesen felülírva – megér-

kezett 5-600 NDK-s polgár. A rendkívüli helyzetekre (a minősített esetekre) vonatkozó fegyverhasználati parancs érvényben volt. A sokszáz keletnémet menekült a csecsemőtől az aggastyánig, az első hullámban mintegy 150 fős tömeget formálva rohant a kapu felé. Nem volt idő a mérlegelésre, nem volt idő utasítást kérni Székely János határőr vezérőrnagytól, vagy az illetékes helyi feljebbvalótól. „Okos" mobiltelefon akkor még nem létezett. De ha lett volna is… A kerületparancsnokság határőrizeti ügyeletes tisztje a határőrség országos parancsnokság központi ügyeletére – a kerületparancsnok helyettesének konkrét utasítására – csak az előzetes engedélyével jelenthetett bármilyen eseményt, ő viszont a döntő pillanatokban – valami véletlen folytán? – égen, földön nem volt elérhető.

Pillanat alatt kellett dönteni a tömeggel szembeni fellépés módjáról. Azzal együtt, hogy öt határőr útlevélkezelő tiszthelyettes állt szemben a feléjük rohanó tömeggel. Tudjuk, hogy „a katona mindent tehet parancsra, de semmit sem, amit nem ír elő parancs", és azt is tudjuk, hogy a tömeg kezelhetetlen. Riasztólövés hatására meg fékezhetetlen. Mint ahogy ma már tudjuk, nem történt parancskiadás a csoportosan elkövetett határsértés – fegyverhasználatba is torkollható – megakadályozására. A tömeg a határőröket tisztestül, útlevélkezelésestül a szögesdróttal ellátott kapunak szorította, majd a kapuba helyezett nyitott lakat engedett a tömeg nyomásának és az egyik szárny hirtelen kivágódott. Ebben a pillanatban az új világ vette kezdetét hazánkban és Európában. Az osztrák oldalon a sajtó kamerákkal is jelen volt, és azt is közvetítette volna, hogyan tizedeli meg a PA-63 pisztoly a kitörni készülő pánikban a józan eszét vesztett, erőszakosan, támadólag fellépő, fegyvertelen menekülteket.

A kamerák nem vért és sebesülteket, hanem boldogságtól sugárzó arcokat és olyan mámoros érzéseket mutattak, ami a világot megváltoztatta. A szabadság mámorát, a földöntúli öröm kisugárzását lehetett látni. Ennek az örömnek még a németekkel ellenséges franciák és az angolok sem tudtak ellenállni. S itt, ezen a napon, a sopronpusztai Pozsonyi úton megszületett az újra egyesített Németország, ami a Bundestag ratifikálásban 1990. október 3-án hivatalosan is valósággá vált. A Berlini Fal 1989. november 9-én szűnt meg létezni. Magyarország pedig 1945, 1956 után győztes lett. Legyőzte a kommunizmust. Az 1956-os forradalom 1989. augusztus 19-én győzött. Nem tudom, hogy újra egyesítését Németország tudja-e valaha nekünk érdemben meghálálni?

Titkosszolgálati módszerek?

A magyar politika szűk körű vezetése – akik a várható szovjet reakciók tesztelésére ezen akciót titkosszolgálati módszerekkel megszervezték – valószínűsíthetően tudott az NDK-sok Sopronpusztára irányításáról, de erről a helyszínen szolgálatot teljesítőket – konspirációs okokból – nem értesítették. Az akkori helyzet ismeretében talán ez részükről érthető is volt. Ha sikerül, vége a szovjet irányítású rendszernek, ha valami balul sül el, akkor meg hadbíróság elé lehet citálni a szolgálatot teljesítőket, és lehet mondani, hogy kötelességszegés miatt történt az egész. Az is feltételezhető, inkább arra számítottak, hogy az NDK-sok a rendezvényen részt vevő tömeg között elvegyülve, „észrevétlenül" átszivárognak a határon, és nem tömegként, rendkívüli helyzetet teremtve rohannak a kapu átszakítására.

A tömeg

Bella Árpád határőr alezredes bajtárssal – a közel egy órás késéssel a helyszínre érkező – közvetlen parancsnoka röviden közölte: „a határsértések bekövetkezéséért te vagy a felelős, ezért veled szemben eljárást kezdeményezek." A BTK szerint a „kötelességszegés szolgálatban" törvényi tényállás minősített esete legalább 5 éves börtönbüntetéssel fenyegetett. A sza-

badságáról másnap visszatérő Frankó István határőr ezredes, kerületparancsnok így emlékezett: „ekkor még nem hőst, hanem bűnbakot kerestek." Emberi tartására legyen mondva, hogy a Bella Árpád alezredes elleni helyi eljárást saját hatáskörben leállította. „Csak sz...nak, bajnak nincs gazdája." – mondja a csapodi ember, hozzátéve, hogy a dicsőség viszont mindenkié. Mikor már megtörtént a „változás", több önjelölt sütkérezett a határnyitás dicsőségében, a felsőbb parancsnoktól a külügyminiszterig, a jobb és baloldali pártokig. Emlékezzünk falubelijeinkre, akik akkor és pont akkor a szívükre hallgattak. Az idő nekik adott igazat. Ezúton hálásan köszönjük nekik.

Kié az érdem?

A teljes képhez hozzátartozik, hogy az akkori civil szervezők, országos és helyi potentátok jelentős része úgy próbálta, próbálja előadni a történteket, hogy végül is ők, vagy köreik nyitották meg határt, vagy például verték le a lakatot a kapuról, mi több, kényszerítették ki, vagy éppen adtak utasítást a menekülők átjutásáért. Egy sarkalatos ítélet így szólt: „a határőrök a tömeg, kivált a rendezvényen megjelent illusztris vendégek miatt … fegyverrel nem tudták meggátolni a menekülést. … Tehát a történelmi érdem a kezdeményező ellenzéki pártoké … és a bátor menekülőké." Akkor ki és kitől cseni el a babérkoszorút?

Lássuk csak, hogyan is történtek pontosan az események akkor, és ezt hogyan értelmezik a különböző érdekek mentén az idők változása során. A határnyitás tervezett időpontjában, 15 órakor a delegáció tagjai még a soproni sajtótájékoztatón tartózkodtak, a programcsúszás miatt csak késve indultak a helyszínre, így fogalmuk sem volt, vagy lehetett a Pozsonyi úti átkelőhelyen időközben lezajlott eseményekről. A történtekben játszott, vélt és önös érdekből kinyilvánított szerepükkel ellentétben akkor és ott jelen sem voltak. Ezt támasztja alá az a tény is, hogy az akcióról civilként ismeretekkel nem rendelkezhettek, hiszen arról még a szolgálatot ellátó határőrök sem szerezhettek tudomást. Ezt Németh Miklós a korábbi interjúi során így magyarázta: *„Szándékosan nem adott utasításokat abban a reményben, hogy Bella helyesen cselekszik; Hogy minden rendben zajlott, az Bella Árpád alezredes érdeme. Ő ment ki néhány határőrrel a papírokat ellenőrizni egy kis pisztollyal az övén. Amikor a mintegy hatszáz NDK-s átszaladt Ausztriába, az egyetlen helyes döntést hozta, nem csinált semmit."*

Később Horn Gyula miniszterelnökként tetszelgett a határnyitó hős képében, miután azt hangoztatta ország-világ előtt, hogy a határ nyitására vonatkozó döntés tőle származik. Az igazság – miként Oplatka András könyvében írja –, hogy éppen ő volt az, aki Németh Miklós miniszterelnök és Pozsgay Imre államminiszer terveit 1989. augusztus 22-ig, Németh Miklós személyesen hozott döntéséig ellenezte. A határ megnyitására hivatalosan 1989. szeptember 10-én kerül majd sor, és mint tudjuk, a pikniket ennél korábban, 1989. augusztus 19-én rendezték.

Napjainkban meg a „Köszönet a soproniaknak" vélemény a trendi. Valóban, szavakkal le nem írható köszönet illeti – a július 28-ra már lebontott – az elektromos jelzőrendszer és a sopronpusztai majorba vezető út találkozásának térségében szervezett „vasfüggönybontó" ünnepség magyar és osztrák szervezőit és nem utolsó sorban résztvevőit. Sok millió honfitársunk, de talán a világ szabadságszerető népeinek a nevében is demonstrálhatták a „vasfüggönyök" embertelenségét és értelmetlenségét. De! Nem ez a rendezvény tette világhírűvé a Pikniket, hanem a kelet-németek áttörése. Amit viszont – kihasználva a rendezvény adta lehetőségeket – a kormány célirányos machinációja és ennek következményeként a helyszínen lévő határőrök „kötelességszegése" tett lehetővé. Ha maliciózus megjegyzéssel is, de el kell mondani, hogy legjobb tudomásunk szerint az áttörés helyszínén, de még a környékén sem volt jelen egyetlen soproni sem, mivel a szervezők a nemzetközi sajtótájékoztatón voltak.

A vasfüggöny utolsó halálos áldozata

Magyarország 1989-ben a Varsói Szerződés és a KGST árnyékában kötéltáncot járt a teljes gazdasági összeomlás mezsgyéjén, mivel a szovjet energiaszállítás megvonásával azonnali összeomlás történt volna. A határőrség a korábban rögzített – de a mindenkori helyzethez óvatosan igazodó – Szabályzat szerint végezte munkáját. A fiatal NDK-sok már értesültek a határ mind nagyobb mértékű átjárhatóságáról. Ebben a fellelkesült állapotban akarta a magyar-osztrák államhatárt illegálisan átlépni a 36 éves weimari Kurt-Werner Schulz az élettársával Gundula Schafitellel és 6 éves fiúkkal 1989. augusztus 21-én. Előző este a szombathelyi kerület undi őrsének parancsnoka, Diczházi István alezredes felfigyelt a fekete NDK-s Trabantra. Figyelmeztette is a bent ülőket, hogy nem tartózkodhatnak itt. Az augusztus 8-án – az NDK-s határsértőkkel szembeni új eljárásra – kiadott BM Utasítás szerint az őrsre

bekísérve az előírt jegyzőkönyvezés után visszairányította őket az ország mélységébe. Ők azonban ott maradtak a határ térségében. Aznap éjjel a határőr laktanya közelében aludtak az autójukban. Másnap esőre ébredtek. Undról tovább indultak, és a 8 km-re fekvő Répcevisen egy magyar családnál találtak menedéket, majd a tőlük kapott útbaigazítás alapján este teljes holdvilágnál megkísérelték az illegális határátlépést a zsirai határőr őrs működési területén a B80/3 és B80/4 határköveknél.

A Vasfüggöny bontása 1989-ben

A rendkívüli eseményt kivizsgáló bizottság megállapításai szerint: *„A három menekülőt a magyar határőr észrevette és megállásra szólította fel. Mivel azok a felszólításnak nem tettek eleget, a katona megkezdte üldözésüket, ennek során figyelmeztető lövést adott le. (…) Kurt-Werner Schultzot, még mielőtt a határkerítést átlépte volna, a magyar határőr feltartóztatta. Emiatt Schulz a katonát egy táskával úgy ütötte meg, hogy annak sérülést is okozott. Az ezt követő dulakodás közben végül mindketten osztrák területre kerültek. (…) A határőr elmondása szerint az NDK állampolgár a dulakodás során géppisztolyát megragadta, és megkísérelte azt tőle elvenni (…) a figyelmeztető lövések idején már kibiztosított fegyverből* ***akaratlan lövés következett be.*** *A lövedék Schulz száján hatolt be és a tarkóján jött ki. (…) a helyszínre kiérkező orvos már csak a halál beálltát tudta megállapítani.”* Kurt-Werner Schultz ismereteink szerint a Vasfüggöny utolsó halálos áldozata volt. Ha türelemmel várt volna néhány napot, fütyörészve léphette volna át a határt. Ennek nemzetközi hatásaként 1990. október 3-án ezt Berlinben is megtehette volna, hiszen Európában létrejött az új egységes német állam, Európa vezető hatalma. A halállal végződő határsértési kísérletet az összehívott „magyar-osztrák határeseményeket vizsgáló vegyesbizottság” balesetnek minősítette, annak figyelembevételével, hogy *„a magyar határőrizeti szerveknek utasításuk van, hogy fegyvert kizárólag jogos önvédelmi helyzetben használhatnak.”* Felelőst nem nevesítettek.

Mintha tegnap történt volna

Nem lenne az akkori esemény-láncolat teljes, hogyha a csapodi Nagy József szemével nem mutatnánk be a történéseket. 1989. augusztus 19-e életének talán legemlékezetesebb eseménye. Nagy József aznap útlevélkezelői szolgálatot teljesített Sopronpusztán. Saját szemével látta és átélte a történelemkönyvbe illő eseményeket. Úgy emlékszik minden pillanatára, mintha tegnap történt volna. Nagy József törzsőrmester 14 óra előtt felvette a szolgálatot. Úgy tudta, hogy ez a szokott szolgálati helyén a FEP (Forgalomellenőrző Pont – Sopron, a vasútállomás mellett) történik, de az akkor kapott eligazítás szerint a sopronpusztai ideiglenes határállomáson kellett szolgálatot teljesítenie. Az eligazításkor ki lett hangsúlyozva, hogy fegyver használata nem megengedett, noha a szolgálati PA63-as pisztolya és gázriasztó flakonja vele volt. Kilencszemélyes Latvia kisbusszal szállították ki Sopronpusztára. 15 óráig mintegy 1.500 magyar határátlépőt rendben léptetett ki Ausztriába és mintegy 1.500 osztrákot léptetett be Magyarországra. Jöttek gyalog, kerékpárral és gépkocsival. Nagy József törzsőrmester mellett még Gombás Zoltán főhadnagy, Czapp Gábor törzsőrmester, Körtvélyessy Csaba törzsőrmester és Németh János sorállományú határőr őrmester szolgált. Budapestről Gulyás alezredes volt kivezényelve. A parancsnoki teendőket – mint már ismert – az ugyancsak csapodi Bella Árpád alezredes látta el. Úgy 15 óra körül mintegy 80-100 fős tömeg, kizárólag NDK-s polgárok megindultak az ideiglenes határátkelő felé. Az elől lévő fiatalember elővett egy jó előre előkészített pezsgőt, és annak pukkanására nekirontottak a kapunak. Nem a puska gyilkos dörrenése, hanem a pezsgő baráti koccintásra felszólító pukkanása adta

meg a jelet az áttörésre. A kapu szárnyát kitárva-kilökve, a hatőrőrökre ügyet sem vetve átrohantak Ausztria területére. Ott láthatóan tudtak mindenről. Sopronpuszta másik oldalán, Szentmargitbányán a korábban odarendelt üresen várakozó buszokba beszálltak, és már szervezetten vitték is őket Bécsbe, az NSZK nagykövetségéhez.

Az NDK-s polgárok kimerültek voltak, egyikük szinte a saját lábában esett el gyermekével, megbotolva a talajmélyedésben, illetve a piknikre kivágott bokrok tövében. Az NDK-s kismamát a gyermekével Bella Árpád parancsnok segítette fel, és mutatta meg számukra az irányt. Közben a BBC kamerája forgott, és mutatta volna a fegyverhasználatot, amit józan hatőrőreink nem tettek meg. Ezzel beírták magukat a szabadságot hozó magyar történésekbe mindörökre. A kapu bezárására 20 óra körül adott parancsot Bella Árpád alezredes. Addig az NDK-sok úgy mentek és szivárogtak át a nyitott kapun, mintha futballmeccsre mennének belépőjegy nélkül.

A Páneurópai Piknik előkészítése

A Vasfüggöny koporsójába a Páneróapai Piknik verte az utolsó szöget, mellyel kapcsolatban érdemes a Piknik soproni szervezője, Nagy László emlékezetére hagyatkoznunk. Mondja, hogy eredetileg a Páneurópai Piknik a debreceni Mészáros Ferenc fejében fogant meg, aki közben soproni polgárrá lett. Akkor Debrecenben Habsburg Györggyel arról beszélgettek, hogy minden kedvező kilátás ellenére még háborítatlanul áll a Berlini Fal, valamint a Vasfüggöny a „belnémet" határon és Csehszlovákia nyugati határán is. Mészáros Ferenc úgy vélte, hogy beszélgetésüket Magyarország ausztriai határán kellene folytatni. Az MDF debreceni szervezetének 1989. június 30-ai elnökségi ülésén Mészáros Ferenc felvetette tervét, melyet csak Filep Mária vett komolyan. Ő úgy vélte, hogy néhány ellenzéki és egy hajdani uralkodócsalád tagjai nem találkozhatnak csak úgy a határon, kibővítette a kört az általa is szervezett „Sorsközösség Tábor" résztvevőivel. Filep Mária a következő elnökségi ülésen már tervet mutatott be *„Piknik a vasfüggöny helyén"* címmel. Az időpont augusztus 20-a, a helyszín Fertőrákos határa lett volna. A rendezvény védnökeinek Pozsgay Imrét és Habsburg Ottót javasolta. Résztvevőknek a Sorsközösség Tábort, az MDF megyei szervezeteit, az MDF Országos Elnökségét, a FIDESZ-t, az SZDSZ-t, a TDDSZ-t és a Magyar Cserkész Szövetséget jelölte meg. Az ötlet egyedül

A Vasfüggöny Múzeum Felsőcsatáron (Forrás: Wikipédia)

Mészáros Ferencnek tetszett. A többiek pénz és idő hiányában, továbbá a nagy távolság miatt, kivihetetlennek tartották. Végül a tervet azért jóváhagyták, Filep Mária és Mészáros Ferenc munkába kezdett, bevonva a szervezésbe az Országos Klubtanácsot. Az első feladat a két védnökkel való kapcsolatfelvétel volt. Pozsgay Imre azonnal tetszését nyilvánította, július 10-én már telefonon egyeztettek Habsburg Ottóval is. Másnap, július 11-én hivatalos levél ment Gelsey Erzsébethez, a Habsburg család személyi titkárához Bécsbe. Időközben a rendezvény időpontja augusztus 19-re módosult, hogy ne ütközzön az állami ünneppel, és véglegesen a Páneurópai Piknik nevet kapta.

Amint a védnökök beleegyező válaszát megkapták, gőzerővel próbálták felvenni a kapcsolatot valamelyik határ menti MDF-szervezettel. Szabó Bélától és Torma Lajostól, az MDF országos szervezőitől tudtak címeket szerezni. Először Kőszegre írtak, de választ nem kaptak. Végül Filep Mária július 15-én elküldte felkérő levelét a soproni MDF részére Magas László címére. Időközben megszerezte Csóka Pál és Őrs Félix telefonszámát, és létrejött a kapcsolat. A

soproni MDF azonnal összehívta a tagságát. Többen szkeptikusan szóltak hozzá a vitához, mivel már július második fele volt, a nyári időszak miatt kevés tag tartózkodott Sopronban, és sokan féltek, hogy ilyen körülmények között méltó módon nem lehet megrendezni a Pikniket. Mivel abban az időben igen jól működött Sopronban az Ellenzéki Kerekasztal, és íratlan szabály volt, hogy minden rendezvényt közösen szerveznek, magától adódott az ötlet, hogy a másik három partnerszervezettel együtt vágjon bele az MDF a munkába.

A társszervezetek azonnal csatlakoztak az ötlethez, és megindult a munka. Július 31-én már Sopronban volt találkozó Filep Máriával. Másnap, augusztus 1-jén Csóka Pál lakásán volt részletekbe menő megbeszélés. Ugyanezen a napon a Határőrség segítségével sikerült egy bejárás során kiválasztani a rendezvény helyét. A soproni főrendezők Magas László (MDF) és Szentkirályi Zsolt (SZDSZ) lettek. Az MDF-es csapat főleg az engedélyek beszerzésére és a határnyitás megszervezésére fókuszált, míg az SZDSZ-es gárda a propaganda és a nyomdai anyagok elkészítése terén jeleskedett. A FIDESZ az egyetemisták nyári vakációja miatt csak háromfős (Ivanics Ferenc, Vígh Szabolcs, Vecsera Ferenc), de szorgalmas csapatával vett részt. Az FKGP frissen alakult, kicsiny szervezete az igen tevékeny Komlós Andor vezetésével dolgozott. Először is kellett egy jó szlogen. Kettőt is találtak. A meghívó *„Bontsd és vidd!”* felhívása Rumpf János ötlete volt. A *„Falurombolás helyett Falrombolást!”* felhívás – utalva a romániai falurombolásra és a Berlini Falra – Csóka Pál ötlete volt, melynek plakátját Kerekes György dekoratőr készítette el. A furcsa jogi helyzet miatt nem volt egyszerű elintézni, hogy a Piknik résztvevői vághassanak a vasfüggöny drótjából. Azt sem tudták, hogy kivel kell tárgyalni, hiszen a rendszert elvileg már lebontották, de a Soproni Állami Gazdaság vadasparkot tervezett Sopronpusztára, és az ő kérésükre ezen a szakaszon a határőrök meghagyták a drótkerítést. Horváth Péter, a gazdaság akkori igazgatója nagyvonalúan megengedte a „pár méter” drótkerítés lebontását, amelynek későbbi helyreállítását is megígérték a szervezők. Nagyon segítőkész volt e tekintetben és minden egyéb vonatkozásban is Frankó István ezredes, a Soproni Határőrkerület parancsnoka, akivel az Ellenzéki Kerekasztal már korábban is jó és kifogástalan kapcsolatot alakított ki. Abban a politikai helyzetben ez ritka volt, és ezért Frankó István sok akkori hatalmasság rosszallását vonta magára.

Magas László javasolta, hogy a régi pozsonyi országúton, Margitbánya felé nyissák ki a határt, ahol 1948 óta nincs határátkelő. Ott egy fából készült kapu volt található, lánccal és lakattal bezárva. A lakatnak már a kulcsa sem volt meg! Az ideiglenes határnyitást mindkét országban kérvényezni kellett az illetékes hatóságoktól. Magyar oldalon ez igen gyorsan ment, köszönhetően Pozsgay Imre hathatós segítségének. Tőle kapta meg Filep Mária az illetékesek nevét és telefonszámát. Végül a Határőrség legmagasabb szintű vezetőivel való egyeztetés alapján megszületett az engedély. A kiválasztott helyen, a régi pozsonyi országúton 1989. augusztus 19-én ideiglenesen megnyílhatott a magyar határ.

Különösen ügyeltek a rendezők arra, hogy a hatóságok előírásainak megfeleljenek. Mindenki tudta, hogy politikai okokra hivatkozva ilyen rendezvényt már nem lehet betiltani. Félő volt azonban, hogy valamilyen hatósági előírás megsértésére (pl. KÖJÁL) hivatkozva, azért még meg lehetett volna tenni. A debreceni szervezők több csoportban augusztus 17-én, 18-án, és 19-én reggel érkeztek meg, és segítettek a hátralévő munkákban. Az utolsó napon még folyt a favágás és a rőzsegyűjtés, sátrakat állítottak fel, színpadot ácsoltak, kiépítették a hangosítást, majd Hámori Gábor felállította az útjelző táblákat. Az előkészületek ezzel befejeződtek. Ekkor azonban már a városban tartózkodott számos NDK állampolgár, akik nem véletlenül utaztak Sopronba – a szervezők azonban vajmi keveset tudtak erről! A hivatalos program augusztus 19-én 14 órakor kezdődött nemzetközi sajtótájékoztatóval a Lövér Szálló teraszán. Habsburg Ottó képviseletében lánya, Walburga von Habsburg utazott Sopronpusztára. Ezen a szervezők részéről Filep Mária, Magas László, Mészáros Ferenc, Nagy László, Szentkirályi Zsolt, és vendégként Szigeti Dezső országgyűlési képviselő vett részt. Népes nemzetközi újságírógárda figyelte az elhangzottakat. Mivel a Pozsgay Imrét képviselő Vass László késve érkezett, továbbá a sok kérdés és a két idegen nyelvre történő fordítás miatt a tájékoztató elhúzódott, a résztvevők a tervezett 15 órára nem érkeztek meg a határra. A sajtótájékoztató még nem ért véget Sopronban, amikor 14.57 perckor megtörtént az áttörés.

A szervezőket és az újságírókat szállító autóbusz 15.30–15.40 körül ért a határra, amelyet mintegy száz méternyire lehetett csak megközelíteni, mert az Ausztriából érkező várt, és a kukoricásból özönlő nem várt vendégektől mozogni sem lehetett! A program szerint a határra busszal érkező delegáció a ha-

tárt gyalogosan átlépve Margitbánya főterére ment volna, ahol Andreas Waha polgármester és Csóka Pál készült a delegáció fogadására, a helyi fúvószenekarral. Ezt követően együtt mentek volna vissza a határra, majd Sopronpusztára, a Piknik helyszínére, ahova a hivatalos programot tervezték. Ez teljesen lehetetlen volt, a határon maga az őskáosz uralkodott. Ekkora tömeget ott egyszerűen nem lehetett irányítani, de erre felkészülni sem lehetett, hiszen senki nem számolt ekkora érdeklődéssel.

A kulisszák mögött a haladó magyar legfelsőbb vezetés és a szolgálatok Sopronpusztára irányította NDK-s menekülthullámról a parancsnokot, Bella Árpád alezredest „elfelejtették" értesíteni, de csak az ő és határőrei kezében volt éles fegyver. Csakis neki köszönhető, hogy Sopronpusztán emlékhely és nem kegyhely van most. Más forrás szerint Székely János, a határőrség országos parancsnoka úgy nyilatkozott: … „tudtuk, hogy Bella nem fog lövetni…" Abban a világot formáló pillanatban Bella Árpádnak helyén volt az esze és a szíve. A legmagasabb rangú soproni parancsnok azt nyilatkozta, hogy „… nem ez volt megbeszélve." Tehát ő nem örült az áttörésnek, nyilván inkább megakadályozta volna. Főnökei is így gondolkozhattak? Valószínűleg, mert karhatalmi század volt készenlétben. Fegyverhasználat, gumibot és egyéb technikák alkalmazására készen. Viszont ezzel egyidejűleg az országos parancsnok kiadta, hogy egy kilométeres körzetben nem tartózkodhat egyenruhás katona, mivel ez egy civil rendezvény.

Lehetett volna másként is

Az események a mai szemmel tekintve egyöntetűnek tűnhetnek, de ez vehetett volna teljesen más irányt. Ekkor szervezetileg még érintetlen állapotban voltak a múlt rendszer erőszakszervezetei, köztük a III/III-as ügyosztály és a Munkásőrség, továbbá hatályban voltak a régi törvények is. Az akkori hatalom megmutatta a régi arcát és demonstratív erejét. Pár nappal augusztus 19-e után, a nagycenki elágazásnál a határőrök – fegyveres munkásőröket is bevonva – visszafordították a DDR felségjelű autókat. Kópháza térségében aludni nem lehetett éjjel a puskaropogástól, mikor a Munkásőrség itt és ekkor tartott éles lövészet gyakorlatot.

Eric Honecker (az NDK akkori kommunista főtitkára) megnyugtatására a STASI berlini delegációja július végén szemlét tartott a Piknik szóba jöhető helyszíneinek térségében. Igaz, erről a szervezők csak tíz év után értesültek. Ha minden a tervezett szerint zajlott a határon augusztus 19-e délutánján, miért indult eljárás Bella Árpád alezredes ellen? Ha az eljárás elindult, miért nem fejezték be? Még ma is tart? Mintha a központi akarat nem mindig jutott volna el a címzettekhez. Óvatosságból nem adhatták írásba, vagy útközben elkallódtak az utasítások? Vagy csak arról volt szó, hogy a bizonytalan szituációban a középkáderek is óvatosságból kettős életet éltek? Persze mit lehetett tőlük várni akkor, amikor a szóbeli és így nyomot nem hagyó utasítások ellentétben voltak a korábban kiadott, de még érvényben lévő parancsokkal?

Pedig a magyar kormánynak határozott elképzelései voltak a menekültkérdéssel kapcsolatban már a Piknik előtt. Alexander Arnot, az NSZK nagykövete, 1989. augusztus 4-én találkozót kért Horváth István belügyminisztertől, ahol tájékoztatást kért a magyar fél szándékairól. Itt a belügyminiszter írásos választ ígért, amelyet Pallagi miniszterhelyettes készített és juttatott el a nagykövetnek még a Piknik előtt. Ez konkrét időpontokat tartalmaz a menekültstátusz elbírálási lehetőségéről. A Genfi Menekültügyi Egyezmény értelmében 1989. október elején állították volna fel a befogadó állomásokat. Ehhez szükséges volt még a vonatkozó nemzetközi szerződések felülvizsgálata is. Fontos volt tudni, hogy „… hazánk nem kívánt a kelet-európai menekültek kivezető csatornájává lenni".

Az is elhangzott, hogy a politikai vezetés tudatosan támogatta Pozsgay Imrét és a Pikniket, amely számukra teszt volt. Kíváncsiak voltak arra, hogy milyen módon reagál Berlin, Prága, Bukarest és Moszkva. De mi lett volna a szervezőkkel, ha a „baráti országok" nem megfelelően reagáltak volna? Ha teszt volt, miért éppen Bella Árpádnak felejtettek el szólni, pedig egyedül az ő katonáinál volt éles lőszer? A Páneurópai Piknik és a szeptember 11-ei kormánydöntés nélkül is átrajzolódott volna Európa térképe. Lehet, hogy később, talán másképp, esetleg véresebben! Örüljünk annak, hogy „gyanútlan felforgatóként" bár, de részesei lettünk az átalakulás egy fontos mérföldkövének.

Végül az akkori magyar értelmiségnek a szocializmus áthatolhatatlannak látszó falát bontó munkájáról is érdemes röviden említést tenni. A „baráti országok", úgymint NDK, Románia határon elfogott polgárait a velük kötött kettős egyezmény szerint vissza kellett adnunk. Látva, hogy velük, kifejezetten az erdélyi magyarokkal mit tesznek a román hatóságok, Kulcsár Kálmánnak jutott a jogászi fel-

adat ennek a kérdésnek megoldására. Ezt bölcsen és mesterien oldotta meg. Fő indoknak azt találta ki, hogy a Genfi Menekültügyi Egyezmény magasabb szintű jogszabály a két ország között létrejött szerződésnél. Ennek folytán a legfőbb ügyész helyettese 1989. augusztus 8-án átiratában iránymutatást adott a megyei ügyészeknek, hogy a határon elfogott menekülők esetében, ha a „bűncselekményt" nyomós ok miatt követték el, akkor a nyomozást megrovás alkalmazásával meg kell tagadni. A már megkezdett nyomozásokat meg kell szüntetni. A „nyomós ok" egyébként kiváló jogi kibúvó! Két nappal később a Legfőbb Ügyészség Államellenes Ügyek Osztálya ezzel kapcsolatban szintén átiratot intézett a megyékhez, melyben közlik, hogy az iránymutatásban foglaltakkal a Belügyminisztérium és a Külügyminisztérium is egyetért, valamint azt, hogy a genfi Menekültügyi Egyezmény kihirdetésére előreláthatólag október 1-jén kerül sor. Akkortól lép teljes hatályba a menekültek jogállásáról szóló jogszabály. A ki- és bevándorlásról, valamint az útlevélről szóló törvények a tervek szerint 1990. január 1. napján léptek volna életbe.

Több irányú nyomás nehezedett a kormányra. Kevesen tudják, hogy augusztus utolsó napjaiban Lezsák Sándor – teljes titoktartást kérve – Sopronban járt Magas Lászlónál. Alakulóban volt egy terv a német menekültek tömeges Sopronba szállításáról. Lezsák alkalmas helyszín keresésében kért segítséget. Nyilvánvalóan erre az akcióra reagált Horváth István belügyminiszter a Magyar Nemzetben szeptember 5-én. Autóbusszal történő szállításhoz a brennbergi futballpályát és a fertőrákosi kőfejtő parkolóját, a vonattal történő szállításhoz a kópházi vasútállomást választották ki. Ezektől a helyektől a határ csupán néhány száz méternyire van. Végül erre az akcióra nem került sor, de nyilván az ilyen tervek is siettették a kormány döntését. 1989 nyara egy olyan ritka és értékes pillanata volt a magyar történelemnek, amikor jó volt magyarnak lenni. Együttműködött a politikai vezetés, a karhatalom és az ellenzék. Ráadásul nagyrészt mások, a németek érdekében.

Meglepte a Nyugatot is

Az áttörés történelmi ténye világrengető esemény volt. Meglepte Keletet és Nyugatot egyaránt. A „baráti" országok álláspontját már ismertettük. A Nyugat hozzáállása talán úgy írható le, hogy „mentek, vagy inkább kullogtak a magyar események után". Nem minden esetben őszinte örömmel, hiszen a központi irányítású keleti országokkal zsíros üzleteket köthettek, és egyes politikai érdekcsoportok rendszeres pénzügyi támogatást kaptak. Sokan éltek jól Ausztriában, Németországban, Olaszországban az akkori kommunista országokban politikai alapokon kialakult pénzügyi támogatásokból.

Még egy fontos kérdés maradt nyitva, nevezetesen, hogyan is történt az, hogy éppen 1989. augusztus 19-én délutánra olyan sok NDK-s polgár megjelent a sopronpusztai ideiglenes határátkelőhelyen. Noha addig az NDK-s polgárok Sopronba és környékére nem jártak turistáskodni. Egyébként nem is járhattak, mivel a Határőrség a véletlenül betévedőket időben vissza is fordította, és az utazási kísérletről az NDK budapesti nagykövetségének jelentett. A soproni szervezők a szerény pénzügyi lehetőségeikre tekintettel 1.500 magyar és 1.500 német nyelvű meghívót tudtak elkészíteni, melyeket a Sopronban parkoló autók ablaktörlő lapátjai alá tettek. A meghívók a közeli Őrvidékre (Burgenlandba) történő eljuttatása is nehézségekbe ütközött. Mégis valamilyen furcsa okból kifolyólag, az egyébként rendszerint a Balaton körül nyaraló NDK-s polgárok nagy részéhez jutott a meghívóból. Szemtanúk szerint a balatoni kempingekbe jól szervezetten vitték az ismeretlen helyen nyomtatott, de a szervezők által szerkesztett meghívókkal teljesen azonos meghívókat. (Akkoriban minden írógépről és sokszorosító berendezésről nyilvántartást vezetett a magyar belbiztonsági szolgálat.) Becslések szerint több 10.000-es nagyságrendű meghívó készült el német nyelven, ismeretlen forrásból, a szervezők tudta nélkül. Ezzel magyarázható, hogy többszáz NDK-s polgár került Sopronpusztára, noha azok azt sem tudták addig, hogy Sopronpusztát eszik-e vagy isszák. A meghívón az iránymutató útvonal is szerepelt, úgyhogy azon a szombaton Balatonról könnyen leutazhattak az NDK-sok. Érdekes módon ezen a napon a Határőség Nagycenknél nem fordította vissza őket. Van még lehetőség a levéltárakban kutakodni, hogyan is történtek ezek a „véletlenek" ezen a sorsfordító napon.

Napjaink (2000-2022)

Napjainkra, mindinkább az utolsó 15 évben erős bevándorlási hullám tanúi lehetünk Csapodon. A mintegy 600 csapodi lakos kb. 50%-a betelepült. Ahhoz, hogy a beköltözők ne csak itt éljenek, hanem aktív, alkotó és a közösségi életben résztvevők legyenek, közösen kell munkálódnunk. Csapodon letelepültek német családok, párok is. Nem szervezetten,

nem családi-rokonsági háttérrel, de a német liberális kormányok mesterségesen irányított arab és afrikai „menekültek” betelepítése és a Németországban jól működő PC-média (Polically Correctness) demagógiája ellen a lábukkal tiltakoztak, és találták meg békéjüket, egyéni szabadságukat Csapodon. Beilleszkedésük javuló trendet mutat, de többnyire a magyar nyelvet még nem sajátították el. Segítsünk nekik ebben, mondjuk magyar nyelvkurzus megszervezésével! Ha magyaroknak tudtunk német nyelvkurzust szervezni, akkor az idetelepült németjeinknek is tudunk magyar nyelvkurzust indítani.

A jelen tanulmány összeállításával egy időben – a változatosság kedvéért – a keleti határunkon ez ideig több mint egymillió menekült jött Magyarországra az ukrajnai háború miatt. Az ukránok napjainkban jelentek meg Csapod környékén, egészen pontosan Csermajorban. Ez azonban már egy következő történet.

Dr. Nagy Sándor László, Budapest

Forrás:
- *https://hu.wikipedia.org/wiki/Horthy Miklós 1944. október 15-ei_hadparancsa*
- *https://24.hu/belfold/2014/02/09/ Pozsgay: eszméit-vesztette a baloldal/*
- *https://444.hu/2014/06/30/ horn-gyula-elpusztitja-a-vasfuggonyt-kamuuu;*
- *https://promenad24.hu/2014/02/08/ pozsgay-az-emlekpontban-polgarhaborus-veszely-volt-1989-ben*
- *Horváth Géza a szerzőhöz írt levele Győr, 2011.03.18*
- *Bella Józsefné (Joli néni) kiegészítései a szerzőhöz, Csapod, 2022.05.12.*
- *Éva G. személyes elbeszélése és átadott kézzel írt jegyzetei a szerzőhöz, Bajorország, 2001*
- *Jozef R. személyes elbeszélése a szerzőhöz, Bajorország, 2002*
- *dr. Doman Imre, Bad Sulz tanácsai a szerzőhöz*
- *Bella Árpád nyugállományú (határőr bajtárs) alezredes személyes elbeszélése a szerzőhöz Csapod, 2022.02.04-én*
- *Nagy József törzsőrmester személyes elbeszélése a szerzőhöz; Csapod, 2022. június 20.*
- *Családi könyv: „God Took Care of us” „Gott hat für uns gesorgt” by Elly R. B. and Norma J. B., 2015.*
- *Múltidéző. Csapod 2020. Tarr István Egyesület*
- *Radig Thorsten (Thüringia, Németország) közlései és tanácsai a szerzőhöz Kurt-Werner-Schulz halála ügyében (2022)*
- *Nagy László: A Páneurópai Piknik és az 1989. szeptember 11-i határnyitás*
- *Regős Frigyes: Csapod falu története (kézirat)*
- *Katona Imre: Csapod*
- *George Jonas „Beethoven’s Mask” 2005. Key Porter Books ISBN 1-55263-710-7*

A csapodi asztalosokról és mesterségükről II.

Újságunk 2021/1. számában megemlékeztem Kovács (Nömös) Antal (1905-1988), Lőrincz Antal (1913-1979), Polgár Imre (1908-1994) csapodi asztalosmesterekről, és falunk érdekében kifejtett tevékenységükről. Ebben a cikkben bemutatom az előbbiek elhunyta után kialakult általános helyzetet. Az 1970 körül lezárult aktív tevékenységüket követően napjainkig az asztalos mesterséggel kapcsolatosan országosan jelentős változások történtek. Az egyre fokozódó bútor tömegtermeléssel olyan kínálati helyzet alakult ki, amely messzemenően meghaladta a néhány évtizeddel korábbi mennyiségi és minőségi színvonalat. A nyílászárók (ajtók, ablakok) esetében fokozatosan áttértek a műanyag és fémlemezes kivitelre. Fából ma már csak ritkán készülnek nyílászárók. A bútoroknál olyan széleskörű a választék, hogy az igényeket az esetenkénti speciális, egy-egy helyhez valóban illő összeállítás kivételével ki lehet elégíteni. Az újonnan épített lakások bebútorozása esetében ugyanezt lehet elmondani. Mindezt az ország általános és gazdasági fejlődése, az életszínvonal emelkedése tette lehetővé.

Négy oldalon egyszerre gyaluló gép

A Csapodon ma egyedül tevékenykedő, 1964-ben született Horváth József asztalosmester szakmáját az 1970-es évek közepétől már ebben a változatos időszakban kezdte el gyakorolni. Még módja volt arra, hogy jó kap-

csolatot alakítson ki az említett mindhárom egykori csapodi asztalosmesterrel. Polgár Imrétől az általa használt szerszámai egy részét ajándékba kapta, s azokat műhelye falán mintegy ereklyeként ma is őrzi. Kezdetben ő is még hagyományosnak mondható asztalosműhelyt alakított ki. Ez a műhelye ma is megvan, de a benne lévő régi gépeit (szalagfűrész, gyalugép, fúrógép, stb.) már csak ritkán használja. A régi hagyományos saját kézi asztalos szerszámait (jelölők, mérők, gyaluk, fűrészek, vésők, stb.) gyűjteményében szintén megőrizte. Ezek közül gyakorlatilag csak a jelölő és mérő eszközeit használja rendszeresen. Asztalosmesterként, valamint Csapodon a Cser erdő szélén létesített Csalogány tábor – melyet a Csapod-barátok Egyesületének tagjai is megismerhettek a hagyományos kirándulások alkalmával – tulajdonosaként otthonában már egy minden kisüzemi igényt kielégítő új asztalosműhelyt hozott létre mintegy 200 m2-es alapterületen. Alapanyagot saját maga is képes készíteni.

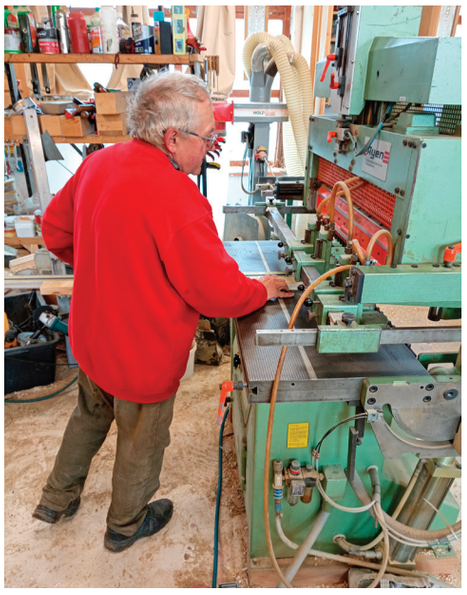

Horváth József a széles sávú csiszológépét indítja

Korán felismerte, hogy az érvényesüléshez több lábon kell állnia. Ezért kültéri, valamint az ökoturisztikai létesítményekhez szükséges tájékoztató táblák, egyéb termékek gyártására is szakosodott. Hogy jelenlegi műhelye színvonalát érzékeltetni lehessen, legértékesebb gépei közül kettő kerül bemutatásra. Gépei elektronikusan és pneumatikusan (sűrített levegővel) vezéreltek. Azokon már jelentős faipari munkálatok is elvégezhetők. Az általa készített, s a szabadban elhelyezett impozáns létesítmények Csapodon a buszvárók a Fő utcán.

Jelenleg éppen a Kőszeg környéki erdők ökoturisztikai sétaútjaira gyárt padokat, egyéb tárgyakat. Értékes munkáját jelzi, hogy jelentős sikert ért el Kőszeg és Szombathely környékén. Előbbi helységek környéke környezetvédelmi feladatait foglalja össze a mellékelt különleges és nagyon tetszetős szemléltető táblasor. Nagy rutinra tett szert a tanösvényekhez szükséges különféle táblák gyártásában. A Vas vármegyei Tömörd tanösvény tábláit is ő készítette. A turisták ezeket a táblákat rendszeresen tanulmányozzák, s ily módon értékes információkat szerezhetnek. A tájékozódásban fontosak az irányjelző táblák is. Amennyiben leterheltsége megengedi, csapodi megrendeléseket is fogad. Szaktudása és felszereltsége alapján bármilyen asztalos munka színvonalas elvégzésére képes. Ezek a megrendelések esetiek, s előre nem kiszámíthatók. Templomunk új padjai, valamint a Göbösmajorban lévő tanösvény táblák általa történt nagyon színvonalas elkészítéséről már korábban történt újságunkban említés.

Falunk lakosai az eseti egyedi bútoraik elkészíttetését az interneten is intézhetik. Mind vezetékes, mind vezeték nélküli (okostelefon) kapcsolattal a gyártás megfelelő garanciák (árajánlatok) ese-

Buszváró Csapodon, a Fő utcán

A környezetvédelmet szolgáló ismeretterjesztő táblák Kőszegen

Diófából készült asztal, sarokpaddal

Irányjelző Kőszegen

Diófából készült falipolc

tén megrendelhető. Amennyiben az előbbi intézési módhoz információra van szüksége valakinek, akkor a telefonos ügyfélszolgálatok azt kérésére megadják. Ilyen úton, módon akár használt bútor is vásárolható, amit nyilván fel lehet aztán kívánság szerint újíttatni. E tevékenységek, szolgáltatások országosan már eléggé elterjedtek. A csomagszállító szolgálatok annyira rugalmasak, hogy a megrendelési helyre történő juttatás általában zökkenőmentesen történik.

Az otthoni barkácsolásról

Csapodon gyermekkoromban (1955-1965) nagy hagyománya volt a különféle kisebb asztalosmunkák otthoni elvégzésének. Az egyes lakóházakban gyakran találkozhattunk gyalupaddal és a különféle kézi szerszámokkal. Az 1970-es, 80-as évektől már komplett barkácsgép készletet is lehetett elfogadható áron vásárolni. Egy ilyen készlet vásárlása annak a személynek állhatott érdekében, aki hobbiként gyakran használta. Egy fűrésztelepen a szükséges méretű lapokat, léceket egy barkácsoló is beszerezhette, s az előbbiekben említett barkácsgép készlet használatával az általa egyedileg megtervezett egyszerűbb bútorokat (asztal, pad, polc, virágtartó, stb.) a konyhába, verandára, udvarba elkészíthette.

A képeken az előbbik szerint (csapodi, előzetesen fűrészelt, szárított, gyalultatott diófából) készült sarokpad és asztal a konyha egyik sarkában került elhelyezésre. A sarokpad alkalmazásával helyet lehetett megtakarítani. Ugyanebből a faanyagból ugyanezzel a technológiával készült a falipolc is. A polc felső szintjén mintegy 80-90 éves, egykor Csapodon használt eszközök (köpülő, parazsas vasaló, máktörő) láthatók.

Az utóbbi évtizedekben a barkácsgépek nagyot fejlődtek. Egyszerűbben, gyorsabban, de ugyanakkor jóval színvonalasabb munkát lehet velük végezni. A munkavégzéshez nyilván kedv és alkotóvágy is szükséges. Ha viszont mindez megvan, akkor az elvégzett munkának lehet örülni, s ez nagyban elősegítheti a kikapcsolódást is.

Csiszár Jenő, Sopron

A tömördi tanösvény avatóra hívó plakát

Berényi Imre gyűjteménye

A 2. világháború után az őket érő trauma hatására több zsidó települt Izraelbe Magyarországról. Közéjük tartozott Josef Lustig és Hava Lustig, akiknek a kezdeményezésére létrejött Izraelben, Cfát városában a Magyar Nyelvterületről Származó Zsidóság Emlékmúzeuma. A múzeumot 1986-ban alapították és 1990-ben nyílt meg a látogatók előtt. Az eltelt évtizedekben nagy érdeklődést kiváltó intézményben bemutatják a magyar ajkú (magyarországi, erdélyi, szlovákiai, kárpátaljai, bácskai, bánáti és a burgenlandi) zsidóság múltját és kultúráját.

Bima

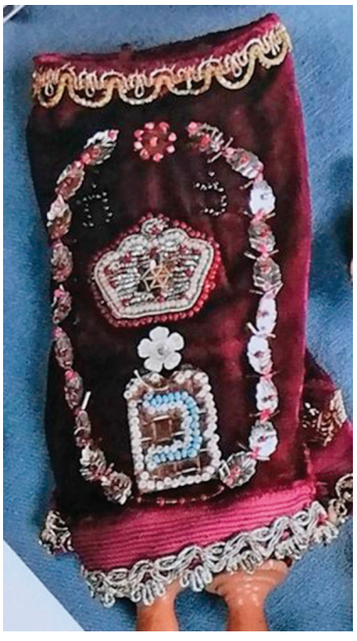

Tóratekercsek a bársony köpenyükbe bújtatva

Egy alkalommal egy csoport múzeumlátogatása után a látogatók közül az egyik hölgy a tárlatvezetőhöz fordult azzal, hogy birtokában van valami, ami talán érdekelni fogja. Néhány héttel később az asszony otthonában egy doboz előtt ültek, amelyből miniatűr tóratekercs került elő. A tekercs hímzésekkel, gyöngyökkel és fémdíszekkel ékesített tóraköpenyben volt, mely rendkívül finom kézimunkáról árulkodott. További hét dobozban több tucat miniatűr tóratekercs és több száz tóraköpeny pihent. Ezek mind a múzeumba kerültek.

A gyűjtemény a Csapodon született Berényi Imre tulajdonában volt egykor. Berényi „A háború után visszatért szülőhelyére és reménykedve várta, hogy családtagjai hazaérkezzenek. Amikor megértette, hogy egyedül maradt, néhány távoli rokonával együtt kivándorolt az Egyesült Államokba. Még Magyarországon kezdődött, hogy kézimunkájával családtagjai emlékét szerette volna megörökíteni. Miniatűr tóratekercseket gyűjtött össze, és bársonyból tóraköpenyt varrt rájuk. A tóraköpenyeket műkedvelő igyekezettel, nagy odaadással díszítette, feliratokat és díszeket hímzett rájuk, gyöngyökkel és flitterekkel varrta ki őket. Megtanulta a fémdíszek – csengettyűk, rimonpárok (gránátalmák), láncok és vértek – készítését is. Szeretettel és vágyódással eltelve öltöztette a tóratekercseket az új, maga készítette köpenyükbe, közülük sokra a holokausztban elpusztult családtagjai nevét hímezte. A miniatűr tóráknak egy kis tóraolvasó emelvényt (bima) is készített fából, és könyvszekrényében a szent könyvek mellé helyezte. Berényi Imre 1968-ban hunyt el. Halála előtt azt kérte, gondoskodjanak arról, hogy a gyűjteménye méltó helyre kerüljön. Halála után a kollekciót egy rokonára bízták, aki később Izraelbe alijázott (költözött – a szerkesztő). Nem feledkezett meg Imre kéréséről, és évtizedeken át kereste a módját, hogyan teljesítse a végakaratot. Mígnem egyszer ellátogatott a Múzeumba, ahol megrendítették a kiállított tárgyak és a hallott történetek. Úgy érezte, végre otthont talált Imre életművének."

A közelmúltban Csapodon az önkormányzat szervezésében volt egy érdekes előadás majd tanácskozás a helytörténetkutatás fontosságáról. Ezen egy régi ötlet alapján felvetődött, hogy jó lenne megala-

kítani a helytörténetkutatók helyi csoportját. A munkacsoport tervszerűen foglalkozhatna a helytörténet egyes időszakaival, eseményeivel. Izgalmas feladat lehet valaki számára, hogy kutassa Berényi Imre (a Berényi feltehetően egy felvett név) életét, csapodi családjának történetét.

Nagy Imre, Győr

Felhasznált és idézett irodalom:
Emlékfonalakból szövődő közösség – A Magyar Nyelvterületről Származó Zsidóság Emlékmúzeuma. Nyomdai kivitelezés: A.R. Printing Ltd., Tel Aviv, Izrael, 2021. (Köszönet Szita Szabolcs történész-professzor úrnak, aki a könyvet rendelkezésemre bocsátotta.)

Miniatűr tóraköpenyek

Tisztelet a szépkorúaknak

Kocsis Sándor, aki korát meghazudtolva válaszolt a kérdésekre

2022-ben a falukarácsony ünnepségen Kovacsics Imréné és Kocsis Sándor részesültek a Csapod-barátok Egyesületének az idős korúak megbecsülését kifejező ajándékában. Annus néni ajándékkosarát betegsége miatt a fia, Imre vette át. Sajnos azóta ő elhunyt, így csak Kocsis Sándorral tudtam beszélgetni életútjáról.

Átveszi az egyesület ajándékát

Ha valaki idegen megkérdezi a faluban, hol lakik a Kocsis Sándor, nem valószínű, hogy gondolkodás nélkül meg tudják mondani. Aztán amikor megszületik a felismerés: „Ja! A Csics Sanyi? A Velágos utcában.” Csapodon kevés ember, család akad, akinek ne lenne ragadványneve, ahogy Csapodon mondják, „mellékneve”. Érthető, hisz – főleg régen – sok azonos vezeték-, sőt teljes nevű ember élt a faluban.

Kocsis (Csics) Sándor 1940. július 5-én született ötödik gyermekként. Két testvére – Ilona és Sándor – két, illetve háromévesen meghalt. Ernő és Imre bátyját „követte” ő. Szülei tíz hektár földön gazdálkodtak. Édesanyja – Jolán néni – a háztartást vezette, a ház körül tevékenykedett.

Katonaként

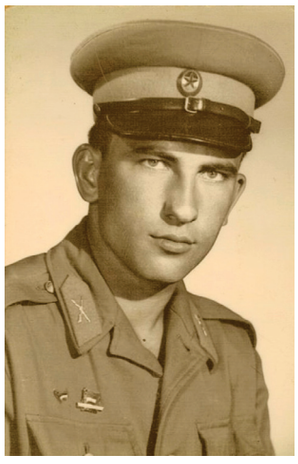

Újra civilként

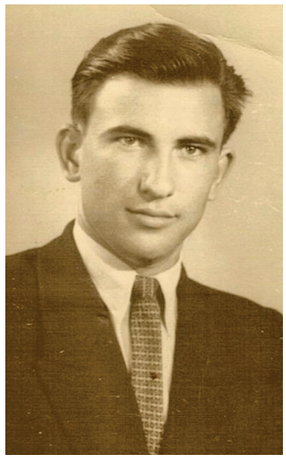

Sanyi az általános iskola elvégzése után Göbösmajorban kanászként dolgozott, mint az időben többen a kortársai közül. Tizennyolc évesen a Soproni Állami Gazdaságban, a szőlészetben folytatta a munkát. Brannmajorban lakott a vele egykorú, szintén Csapodról elkerült barátaival. Hetente egyszer jöttek haza. Húsz évesen felvételiztek a GYSEV-hez. Vonatfékezőként kezdte karrierjét a vasúton. Onnét vonult be katonának Szombathelyre, ahonnét 27 hónap sorkatonai szolgálat letöltése után 1963-ban Kiváló Katonaként szerelt le. A GYSEV-re tért vissza, ahol beiskolázták Győrbe segédtiszti tanfolyamra. 1965-ben szerezte meg a végzettséget. Endréd-Újmajorban 26 évig dolgozott forgalomirányítóként. 2000-ben ment nyugdíjba.

Napjainkban

1968-ban feleségül vette Zsédeny Gizikét, akivel 55 év házasság után együtt örülhetnek két gyermeküknek, három unokájuknak és egy dédunokájuknak. Gyermekeik, Gizike és Sanyika 1969-ben, illetve 1971-ben születtek. Szorgos-dolgos szüleik jó példával jártak előttük. Mindketten építési vállalkozóként dolgoznak Fertőszentmiklóson, illetve Ivánban.

A nyugdíjba vonulás évében

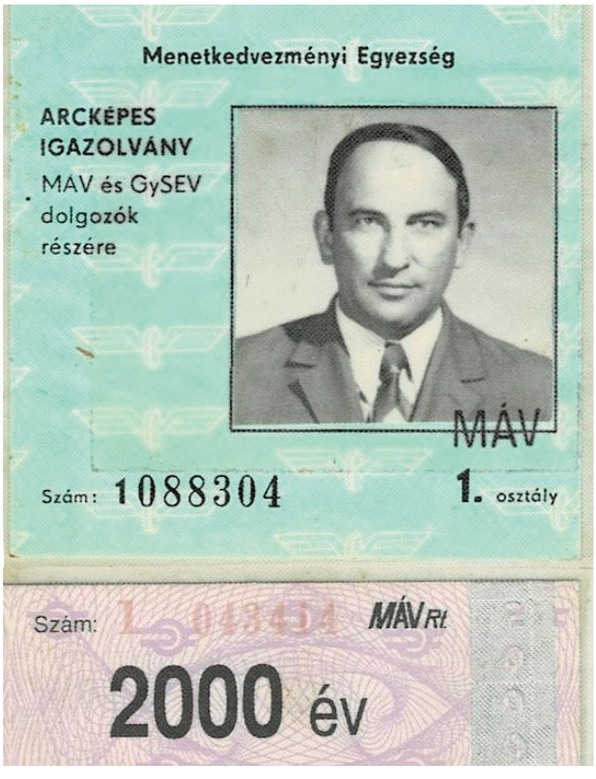

Sanyit is „megtalálta” ilyen-olyan betegség, de a kemény akarata, szerető családja átsegítette a nehézségeken. Nyugdíjba vonulása után még tehenet, nyulakat, tyúkokat tartottak, a családjukat is ellátták a kertben termelt friss zöldségekkel.

Érvényes jogosítványával boldogan vezet. Azon kevés férfiak közé tartozik, aki szeret vásárolni a boltokban, de legfőképp piacon. Gyerekkora óta Vasas drukker. Az is marad örökké, hiába esett ki pl. most csapata az NB I-ből. Fiatalon maga is focizott, most is szívesen sétál ki Csapodon a meccsekre, és találkozik a barátaival. Már nem jár el templomba, a csárdában is – ahol mise után barátaival megtárgyalták a világ politikai és sporteseményeit – végleges bezárása előtt kb. egy éve volt. A tv-ben a foci és a labdajátékok követése a legfontosabb számára. Szívesen nézi a kvízjátékokat, a Szerencsekereket. Éveken át hozták neki Petőházáról a Nemzeti Sport újságot, jelenleg a Kisalföld olvasójaként tájékozódik a vármegyei eseményekről.

Szíves vendéglátók. Jó kapcsolatot ápolnak a szomszédokkal, a barátok is látogatják őket időnként, de a legnagyobb öröm számukra, ha érkeznek a gyerekeik és az unokák.

Szívből kívánom, kívánjuk, hogy még sokáig élvezhessük kedvességét, humorát, szeretetét.

Orbánné Lőrincz Erzsébet, Csapod

A dénesfai grófi kovácsműhelyről

Dénesfa Csapodhoz hasonlóan kis létszámú (420 fős) falu Cirák és Beled szomszédságában. Bővebb története az interneten az önkormányzat honlapján tanulmányozható. Az utóbbi néhány évben a Magyar Falu Program kedvező hatásaként fejlődésnek indult, s egyre több fiatal marad otthon. Egyértelműen kedvező hatása van az önkormányzat anyagi és erkölcsi gondoskodásának is. Munkahelyet a Répcelakon lévő tejüzemben, szénsavgyárban, a faluban lévő egykori Cziráky kastélyban működő beteggondozóban, valamint Ausztriában találnak. Utóbbi munkavállalást segíti a Győr-Sopron között már több év óta üzemelő M85-ös autóút.

Üllő

A falu történetének egyik legemlékezetesebb eseménye IV. Károly utolsó magyar király és felesége Zita királyné 1921.10.20-ai, a második trónfoglalás szándékból Magyarországra történt visszatérése. Ezzel az eseménnyel kapcsolatban a látogatás során Takács Lajos polgármester úrnak átadtam a CSAPOD újság 2022/1. számát, melyben bizonyításra került, hogy a király repülőgépe – Dénesfára Cziráky József grófhoz történt megérkezése előtt – Csapodon a Haraszt és a térképen ma Kardos néven jelölt patak közötti réten szállt le további útbaigazítás kérése végett. A Királykápolnát mely Cirák falu külterületén található, ennek az eseménynek az emlékére Cziráky József gróf 1931-ben építtette. A Cziráky grófok kovácsműhelye, mely a II. Világháború előtt létesült, a Kisalföld napilapban már többször említésre került.

E kovácsműhely a faluban az 1960-as évek elején megalakult termelőszövetkezet tevékenységét érdemben segítette. Szerencsésnek mondható, hogy a kovácsműhely az eredeti helyén maradt meg az utókor számára. Ez a műhely ma minimális költséggel újra működőképes állapotba hozható. Ehhez hasonló az országban nagyon kevés helyen lehet. Az épület, melyben egykor elhelyezésre került, a falu központjában az egykori Cziráky grófi majorban található. Tetőzetét a közelmúltban újíttatta fel az önkormányzat. A kovácsműhelyről néhány fotó bemutatásra kerül. Külön érdekesség, hogy a látnivalók között feltűnik egy hálózati villanyárammal, szíjmeghajtással működő gépi kalapács is. Miután Dénesfán 1960 körül létesült villanyhálózat, annak telepítése is ebben az időszakban történhetett. A szerszámokat bemutató képen jobb oldalon egy kézzel hajtott kukoricamorzsoló is látható.

Az önkormányzat felismerte, hogy miután a kovácsműhely mellett további helyiségek is felhasználhatók, távlatban egy tájház is berendezhető. Ehhez összegyűjtötték a faluban még meglévő régi lakásberendezési tárgyakat és különféle munkaeszközöket, okmányokat. Függetlenül attól, hogy a tetőrenoválás

Kovácstűzhely, szerszámok (kalapácsok, fogók…stb.)

Simon Vilmosné egy eredeti grófi hombárt mutat be

Teknővájó balták

miatt ezek még nem a tervezett helyükön vannak, megállapítható, hogy a gyűjteményük nagyon gazdag. Miután a kovácsműhely az eredeti helyén maradt meg – s ez nagy ritkaság – a tájház különlegessé tehető majd. Élmény volt, ahogy az egyes berendezési tárgyakat Simon Vilmosné, postahivataluk vezetője bemutatta. A mellékelt fotókon értékes gyűjtött tárgyaik közül néhány látható.

Miután látszik az önkormányzat eltökéltsége, biztosra vehető, hogy a közeljövőben a Magyar Falu Program keretében megtörténhet az egykori majorsági épület külső és belső felújítása. Ezt követően határoznak a megtekintés nyilvános jellegéről. Ez a tájház a környéken nagyon népszerű lehet, gazdagítja majd a tájházak egyre gyarapodó hálózatát. A megtekintések során mindegyik érdeklődő korosztály érdekes információkhoz juthat.

Csiszár Jenő, Sopron

Felhasznált információk: Kisalföld napilap (2019. 08. 27., 2023. 01. 10.) CSAPOD újság (2022/1.) Köszönet Kovács Lajosné (Bözsikének) a megtekintés megszervezéséért, valamint Simon Vilmosnénak a helyszíni lelkes ismertetőjéért.

Villanyárammal működő gépi kalapács

Szalma és szénakazalvágók

A 2. világháború előtt gyártott kályha

Szent Márton napi libavacsora Csapodon

A Csapod-barátok Egyesülete hagyományteremtési szándékkal Márton napi libavacsorát szervezett 2022. november 12-én a faluház nagytermében. A szervezésre, mint az elnökség tagja, én kaptam felkérést, melyre nagy kedvvel vállalkoztam. A libavacsora fő fogására szánt libákat nagy gonddal kelttette ki a tojásokból Németh Márton Ivánban. A felnevelésükről is ő gondoskodott. Mikor eljött az ideje, konyhakészre készített elő 15 darab hízott libát. A sütés Lintér Norbert szabadon álló kemencéjében történt úgy, hogy előtte való nap a kemencét felfűtötte.

A catering feladatokra Rauner Tamás vállalkozott, de a helyszínen Peszlen Tibor és hitvese Tímea gondoskodott a kiszolgálásról, és így a vendégsereg jó kedvéről. A borkóstolásra Szalay Béláné és Szabó Pál biztosította a Soproni Borvidék jellemző fajú borait, melyből sokkal több fogyott, mint az a múlt statisztikai adataiból következett volna. A megjelent vendégek száma 65 fő volt, ami jó alapot nyújtott a vacsorához és azt követően baráti beszélgetésekhez. A visszajelzések alapján mindenki jól érezte magát, hiszen senki sem akart elsőként hazamenni. Voltak jobbító javaslatok a zenére, a libasütés módjára vonatkozóan, valamint a fiatal tagok és családtagok jelenlétére. Ezeken a legjobb képességeink szerint igyekszünk javítani, hogy még színvonalasabb legyen a már 2. alkalommal megrendezésre kerülő libavacsora. 2023-ban újra várjuk kedves barátainkat az egyesület libavacsoráján.

Dr. Nagy Sándor László,
Budapest

Egy szuper (esős) falukirándulás Szlovéniába

Hosszú idő után végre ismét falukirándulásra gyülekeztek a csapodi lakosok május 14-én, vasárnap. Sajnos az időjárás nem fogadott kegyeibe, kitartóan esett az eső. Ennek ellenére reggel 9 órakor két 50 fős busszal indultunk el a szlovéniai Dobronak községbe, ahol az európai orchidea termesztés egyik központját látogattuk meg elsőként. A kétórás út ismerkedéssel telt, illetve előkerültek a házi sütemények, a házi pálinkák, így a jókedv borítékolható volt.

Dobronakról jó tudni, hogy szinte teljesen magyar nyelvű falu, a lakosok nagyon „ízesen” beszélik a magyar nyelvet. Kísérőnk és idegenvezetőnk Gabi is sokáig szabadkozott, hogy „nem a mi nyelvünket beszéli”. Megnyugtattuk, hogy mindent értünk! Egy közel 50 perces sétán nagyon sok hasznos és érdekes dolgot tudtunk meg tőle az orchideákról, azok termesztéséről, otthoni gondozásáról, a farm történetéről, az ott lévő trópusi kert sajátosságairól és növényei-

ről. Volt ott kávécserje, vaníliafa, amit kézzel poroznak a dolgozók méhek hiányában, de volt vízesés, trópusi gyümölcsök, banán, mangó, ananász vagy avokádó fa is, terméssel. A rengeteg pálma, szabadon növekedő orchideák és más színes virágok kavalkádja szinte megszédítette a látogatókat. A szem nem tudott betelni a látvánnyal, kár, hogy a fényképek nem tudják visszaadni hűen azt, amit ott átélhettünk.

A belépő mellé vásárlási utalványt is kaptunk, amelyen orchideát lehetett venni nagyon kedvezményes áron. A program sikerességét bizonyítja, hogy a megvásárolt virágok szinte megtöltötték a buszok csomagtároló rekeszeit.

A nap második felében a szintén méltán híres dobronaki energia parkba látogattunk el. A falu mellett fekvő kis hegyen egy tó és egy tanösvény gondoskodik a látogatók feltöltődéséről. A helyi információs táblák szerint (amelyeken a szlovénon kívül magyarul is és angolul is ki voltak írva a feliratok), itt három nagy energiavonal találkozik, amelyek hatása nagyon erős. Így sok betegségre, egészségügyi problémára van javító hatása. A 25 „töltőpont” 2 órás sétával körbejárható. A szintén itt található gyógyvízű forrás is nagyon kellemes, üdítő hatású, a sok energia töltekezése közben.

A program utolsó szlovéniai részében a helyi kistermelői termékekkel (borok, likőrök, csokik, fából és kőből készült ajándéktárgyak) valamint helyi ételekkel és sörrel volt „randevúnk” a park látogatóközpontjában.

A hazaúton jóleső fáradtsággal, kicsit vizesen (mert az eső csak nagyon kis időre állt meg a kedvünkért az erdőben) mesélte mindenki az élményeit. Annak ellenére, hogy az időjárás nem volt jó, mégis mindenki kellemes emlékekkel és jó sok orchideával tért haza. A buszról való távozáskor mindenki azzal búcsúzott, hogy már most várja a következő kirándulást. Jelezném, hogy már szervezés alatt van, nemsokára a részletek is megtudhatók lesznek.

Simon Zoltán
közművelődési munkatárs

Temetkező szolgák vagyunk

Ady Endre ír így Halottak napján című versében. A halál az élet része, aki megszületik, annak egyszer meg is kell halnia – mondjuk egymásnak a megváltoztathatatlan igazságokat. Ugyanakkor amit az agyunk elfogad, vagy legalábbis tudomásul vesz, azt a szívünkkel, az érzelmeinkkel képtelenek vagyunk csak úgy egyszerűen befogadni. A legnagyobb fájdalmat közvetlen hozzátartozóink elvesztése okozza, de életünk során sok olyan emberrel is kapcsolatba kerülünk, akiknek a halála ugyancsak mélyen érint bennünket, mert nagyszerű tulajdonságaik miatt felnéztünk rájuk, tiszteltük, kedveltük, szerettük őket, esetleg barátaink közé tartoztak.

Horváth János

A közelmúltban két igazi csapodi, Horváth János (egyesületünk alapító elnökének, később tiszteletbeli elnökének), majd Jagadics Mihály (Sopronban élő egyesületi tagunk) halálhíre miatt éltem át az örökre szóló búcsú semmihez nem hasonlítható fájdalmát. Ez a fájdalom csak nehezen oldódott fel a megváltoztathatatlanba való belenyugvásban, és abban a meggyőződésemben, hogy mindketten egy kicsit bennem is tovább élnek, hiszen az őket jellemző jóságot akarom, szeretném életemmel tovább vinni és tovább örökíteni.

Horváth Jánossal (1933.12.24-2023.01.08.) és családjával 1980-tól voltam közelebbi ismeretségben, szoros kapcsolatban és barátságban. Több mint 20 évvel volt idősebb nálam. Sokat tanultam tőle, ahogy azt temetésén is elmondtam. Büszke vagyok rá, hogy vele együtt részese lehettem a szülőfalu érdekében létrehozott egyesület sikeres tevékenységének.

Jagadics Mihállyal (1936.08.02-2023.04.12.) a soproni Gépgyárban (Könnyűipari Gépgyártó Vállalat 9. számú gyára) volt bizonyos értelemben közös a sorsunk 1968-1973 között. Lakatos tanulóként az itt működő tanműhelyben sajátítottam el a szakma alapjait. Öccsével, Jóskával a Várkerület (akkor Lenin körút) 13. szám alatt laktunk együtt albérletben – rövid ideig, mert aztán ő bevonult katonának. A faluról városba került gyerek minden bizonytalanságával léptem át a Gépgyár kapuját 1968 szeptemberében. Az új környezettel ismerkedés során tapasztaltam, hogy a gyárban lakatosként dolgozó Jagadics Mihály tiszteletnek, megbecsülésnek örvend, mert kiváló szakember, józan gondolkodású, segítőkész, a jó ügyek mellé mindig odaállni kész ember. Amikor találkoztunk, felajánlotta a tegezést, amit én nagy megtiszteltetésnek tekintettem, Miska bátyámként szólítottam. Egész megjelenése azonnal szimpátiát ébresztett az emberekben. Egyenes tartású, férfi szemmel nézve is jó vágású ember volt. Véleményére odafigyeltek a munkatársak, javaslatait elfogadták.

A szakmunkásvizsga letétele után magam is lakatosként kezdtem dolgozni a gyárban, egy műhelyben vele. Biztató pillantásai, tanácsai sokat segítet-

Jagadics Mihály

tek, hogy elfogadhatóan helytálljak. Később az iskolabútorokat gyártó részlegben lettem minőségellenőr, majd 1973 novemberében elhagytam a Gépgyárat, de a kapcsolatom még sokáig nem szakadt meg, többször jártam ott rendezvények, ünnepségek alkalmából. Mindig jóleső érzéssel szorítottam meg ilyenkor földim, Jagadics Mihály kezét, akire joggal lehettem büszke.

Sokáig nem láttam őt. Aztán az alapítás évében, 2002. decemberében ő is belépett a Csapod-barátok Egyesületébe. Utoljára 2007. július 7-én találkoztunk, akkor feleségével együtt részt vett a falunapon, és az akkor tartott egyesületi gyűlésünkön is. Utána romló egészségi állapotáról, betegségéről jutottak el hozzám hírek. Halálával egy olyan csapodi távozott közülünk, aki becsületes életével, munkájával öregbítette szeretett szülőfalunk hírnevét. Emlékét életem végéig megőrzöm. Miska bátyám, nyugodj békében!

Nagy Imre, Győr

Pajta-stílus Csapodon

A kortárs lakóház építészetben egyre népszerűbb a pajta-stílus. Aki járt már a Földközi-tenger térségében, a mediterráneumban (pl. Olaszország, Görögország), találkozhatott hasonló építészeti megoldásokkal. Nehéz az embernek kivonnia magát a rusztikus, régi népi épületek hatása alól, és van olyan is, akit rendesen meg is érint ez az építési mód. Ezek a házak egyszerűek, általában nem magasak, anyaguk többnyire kő és fa. A pajta-stílust nevezhetjük egyszerűnek, elérhetőnek és viszonylag olcsónak. Lehetséges, hogy az előbb említettek miatt is a következő évtizedekben ez a stílus meghatározó lesz a különböző, a vidék egymásra licitáló, zavaros összképű házaival szemben.

Alaphelyzet, hogy figyelembe vesszük az építkezés megkezdésekor a környezetünket, a meglévő épületeket, a területen lévő növényzetet, a fákat. Sokszor az az első egy építkezésnél, hogy a fákat kivágjuk, ledöntjük a régi épületeket. Csak egy példa: Finnországban, amely Európa legerdősültebb országa (66%), az ENSZ-palota építésekor egy hatalmas fenyőfát nem vágtak ki, ami útban volt, hanem szépen kikerülték a főfallal. Visszatérve Csapodra, két régi pajtát is felújítottak, illetve új funkciót adtak azoknak az elmúlt években. Mindkettőt felkerestem, ahol nagyon barátságos, nyíltszívű emberek fogadtak. A felújított épületek a Rákóczi utcában találhatók.

Simonék átépített pajtája

Simonék mangalicái

Az egyik Csiszár Ernőék régi telkén, a másik pedig Horváth (Kántor) Lajos kertjében. Az előbbit egy fertőszéplaki, a másodikat pedig egy osztrák házaspár vette meg. A magyar házaspár Simon Tamás és felesége Erika, lányukkal Lorival 2009-ben vásárolták meg, és 4 év alatt saját kezűleg újították fel a pajtát és környezetét, meghagyva egy vén akácfát a ház közelében. Maga az épület 40 cm vastag hőszigeteléssel, és hőszigetelt nyílászárókkal készült. A földszinten és a tetőtérben is 2-2 hálószoba van. Az alsó szint egyterű. Az épület külső felületét vörösfenyő borítja. A ház környezete is megváltozott. Épült egy kemence, egy fűszerkert, egy nagyon komoly ba-

Helmuth és Inge hetente jönnek Csapodra

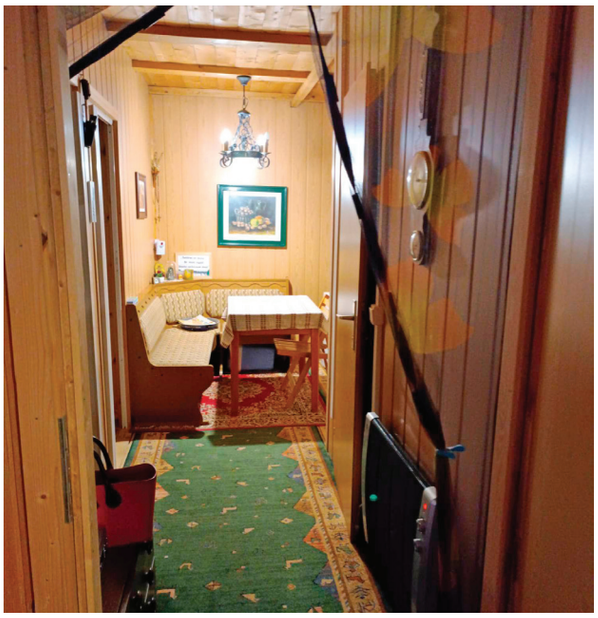

Helmuthék előszobája

romfiudvar, ahol többfajta szárnyast nevelnek. Tamás foglalkozik mangalica tenyésztéssel is. A közelmúltban épült egy 3 méter mély pince is, ahol állandó hőmérséklet és páratartalom van. Ezt kihasználva mangalica sonkát szeretnének érlelni. Szívesen élnek itt, megtalálták számításukat ebben a szép, erdőkkel övezett faluban.

A másik pajtalakó család osztrák, Helmuth Menyhart és neje Inge. Nagyon közvetlenek, barátságosak, Inge már beszél magyarul, a férj, kinek magyar gyökerei vannak, még nem beszéli a nyelvünket. Ők 1998-ban vásárolták meg a kertet a pajtával együtt, amit fokozatosan újítgattak és szépítgettek. Mindketten vadásznak. Helmuth Európában és Afrikában is vadászott, Göbösön többször is. Májusban Eger környékére készülnek őzbakra. Nem állandó lakosok Csapodon, de hetente átjárnak Ausztriából. A pajtát teljesen átépítették, új tetőt tettek rá, belülre pedig egy új faházat építettek. A kétszintesre tervezett épületben egyelőre csak az alsó szintet lakják. Beépítésre került két háló, egy nappali, konyha és fürdő. A pajta környéke is rendezett. Van egy szépen gondozott parkszerű kertjük, mitológiai szobrokkal és egzotákkal. Sok ismerőst szereztek már, akikre mindig számíthatnak. Nagyon elégedettek a lakhelyükkel, és továbbra is maradnak itt, mivel nagyon szeretik ezt szép, csendes falut. Kívánok mindkét családnak sok sikert, egészséget az itteni életükben! A jövőben szívesen látnánk hasonló kezdeményezéseket a faluban.

Szukhentrunk Imre,
Vitnyéd

Helmuthék előkertje

Helmuthék kapubejárata

Önkormányzati tervek a választási ciklus végéig

Mint ismert számunkra, a soron következő önkormányzati választások 2024. június 9-én lesznek az EP választásokkal egybekötve. A jelenleg regnáló polgármesterek mandátuma viszont októberig tart, amennyiben úgy döntenek, hogy nem jelöltetik magukat, vagy indulnak a választáson, azonban nem kapnak bizalmat a polgároktól. Csapod esetében a helyzet jelenlegi állása alapján a soron következő választáson újra megmérettetem magam amennyiben az egészségem engedi és a családom is támogatja döntésemet.

Sajnos ebben a ciklusban sok minden tervünk elmaradt. Ebben erősen közrejátszott a pandémia és sajnos a betegségem. A hátralévő időben azért még sok munka vár ránk. Év végéig el kell készülni a rendezési terv felülvizsgálatával, mivel az elnyert pályázati támogatást addig fel kell használnunk. Több szálon folynak a dolgok, hamarosan elkezdődnek a végső egyeztetések a település jövőjét pár évre megalapozó változásokról. A jelenleg működő vállalkozások véleményét, javaslatát, esetleges fejlesztési terveit már kikértük. Szeretnénk egy olyan rendezési tervet készíteni, ami megfelel a kor elvárásainak és hozzájárulhat a település további fejlődéséhez. A terv elkészítésére a TÉR TREND Kft. kapott megbízást, akik a jelenleg érvényben lévő tervet is készítették.

A közeljövőben elkezdődik az óvodai tornaszoba építése és az orvosi rendelő felújítása is. Jelenleg a közbeszerzés folyik, és amennyiben az lezárul kezdődhet a kivitelezés. A két beruházás összesen 90 millió forintos támogatással valósul meg Magyarország Kormányának köszönhetően a Magyar Falu Program támogatásából. Az óvodában a tornaszoba az utcafronton kerül hozzáépítésre a jelenlegi épülethez. Az orvosi rendelőnél a szolgálati lakás szűnik meg, és ennek helyén kerül kialakításra egy tágasabb védőnői rendelő, és bővül az orvosi rendelő területe is. Sajnos a költségek jelentős emelkedése miatt átdolgozásra került a költségvetés.

Ehhez kapcsolódik az a sajnálatos dolog, hogy jelenlegi háziorvosunk dr. Mag Adrienn, aki 2007 januárja óta látta el feladatát, beadta felmondását. Most még fél évig ellátja a körzetet, és – amennyiben sikerül értékesíteni a praxist – a továbbiakban Fertőszéplakon és a hozzá tartozó településeken látja el feladatát. Amennyiben nem kerül értékesítésre a praxis, a lakosok akkor sem maradnak ellátás nélkül.

Megkezdődött a szintén a Magyar Falu Program keretén belül elnyert tároló kivitelezési munkája is, ami a korábban beszerzett gépek tárolására szolgál majd. A beruházás összege 20 millió forint.

Továbbiakban szeretnénk minden pályázati lehetőséget kihasználni, legfőképpen az óvoda bővítésére várunk pályázati lehetőséget egy csoportszoba kialakítására. Erre ígéretet kaptunk amikor a bölcsődei pályázatot visszaadtuk. Terveink szerint, ha ez megvalósul, akkor már kétéves kortól járhatnának a gyermekek az intézménybe. Ez azért is sürgető lenne, mert a jelenlegi gyereklétszám lassan eléri a maximális harminc főt.

Továbbra sem mondunk le a település szennyvízelvezetésének megvalósításáról, sajnos egyelőre az EU pénzek visszatartása az akadálya a megvalósításnak.

Településfejlesztés-, bővítés céljából újabb vételi ajánlatokat küldtünk a Vasút utcai földterületek megvásárlására a már korábban megszerzett területek mellett. Pár tulajdonos már jelezte értékesítési szándékát. Velük a konkrét tárgyalásokat hamarosan megkezdjük. Várhatóan a vásárlás a jövő évben realizálódik, de – amennyiben a költségvetés engedi – elképzelhető, hogy pár tulajdonostól még ebben az évben megvásárlásra kerül a földterület. Saj-

Tornaszoba épül az óvodához

Megújul az orvosi rendelő is

nos ezen területek egy részét 1994-ben értékesítette az önkormányzat.

A Fő utcában – közismert nevén „Kis utcában" – a Temetőárok és a közút közötti önkormányzati területen négy darab építési telket alakítunk ki, továbbiakban a Petőfi utcában a sportpálya mellett már meglévő hat darab telket alakítjuk át kisebb telkekké. Ezzel ott 10 darab telket tudunk értékesíteni. A telkek kialakítása hamarosan elkészül. A közművesítési tervek készítését idén szeretnénk elindítani.

Jelenleg egy újabb problémával kell megküzdenünk, ugyanis a Magyar Posta bejelentette, hogy 1.500 fő alatt nem üzemelteti a szolgáltatást. Két lehetőséget ismertettek velünk. Az egyik az, hogy átveszi az önkormányzat vagy egy vállalkozás az üzemeltetést, vagy marad a mobil posta. Természetesen mi azt választottuk, hogy átvesszük az üzemeltetést. Himod polgármesterének személyében partnerre találtunk, így közösen fogjuk üzemeltetni a postát a jelenlegi postai dolgozónkkal Belláné Varga Katalin személyében. Eredetileg az volt a tervünk, hogy felváltva lett volna nyitva a posta minden másnap a településeken, azonban egyelőre ebbe a cég nem egyezett bele ezért egyik nap délelőtt másik nap délután tartanak nyitva a posták. Hamarosan megszületik a megállapodás a Magyar Posta és a két önkormányzat között.

Májusban egy új színvonalas élelmiszer bolttal gazdagodott a település. Az új üzletet a Magyar Falu Program keretén belül elnyert 37 millió forintos támogatásból valósította meg a SO-HORP COOP Zrt. a volt Birkacsárda épületében. A konyha területén két lakás került kialakításra. A régi bolt épületében szintén lakás lesz kialakítva.

Természetesen a szokásos rendezvényeinket a továbbiakban is megtartjuk, és szoros együttműködésre törekszünk a civil szervezetekkel. A pandémia miatt is csak a közelmúltban alakult meg a helyi Értéktár Bizottság, melynek feladata, hogy számba vegye Csapod megőrzésre, megvédésre, ápolásra érdemes természeti, épített és kulturális értékeit. A bizottság létszáma bővülhet, tagjai időközben változhatnak is. Az önkormányzat segíteni fogja munkájukat. Rövidesen létrejön a helytörténetkutatók helyi csoportja is, amely tervszerűen foglalkozhat majd a helytörténet egyes időszakaival, eseményeivel. E csoport szintén számíthat az önkormányzat támogatására.

Kocsis László
polgármester, Csapod

Tervek a csapodi közművelődés megújítására

Kedves Csapodi Polgárok!

Nagy öröm számomra, hogy bemutatkozhatom és megoszthatom terveimet Önökkel. Simon Zoltán vagyok a falu új közművelődési referense és könyvtárosa. Szeretném, ha megismernék az életfilozófiámat, gondolkodásomat, majd az előttünk álló időszak csapodi közművelődéssel kapcsolatos terveit.

55 éves koromra elég széles spektrumon kipróbálhattam magam az életben. Már gyermekként több sportág érdekelt. Kézilabda, foci, asztalitenisz, vívás, evezés, súlyemelés és kosárlabda edzésekre jártam. Ez aztán későbbi életemre is hatással volt, hiszen profi kosárlabda játékos, majd NB1-es és utánpótlás válogatott edző, később sportvezető lettem Székesfehérváron. Ebben az időszakban megtanultam és magamévá tettem a közösségben való gondolkodás eszméjét. Talán ez az, ami legjobban motivál az életben. Létrehozni valamiféle kapcsolatot emberek között, ahol mindenki nyerhet valamit, mindenki érezheti a valahová, valakihez tartozás örömét. Tapasztalatom szerintem az évszázadok óta legjelentősebb megfigyelések egyike, hogy az emberek utálják, ha be akarják szervezni őket vala-

hova, de imádnak csatlakozni olyan helyre, olyan közösséghez, ahol jól érzik magukat.

A Testnevelési Egyetem elvégzése után én is csatlakoztam sok helyre, ahol jól éreztem magam. A 90-es évek közepén a sport mellett a pénzügyi szektorba kerültem, mert egy jó barátom laptopot ígért, ha csatlakozom hozzá, és mivel már ekkor is érdekeltek az új dolgok, boldogan fogadtam el az invitálását. Eközben újabb diplomát szereztem közgazdasági és nemzetközi kapcsolatok szakon. A szenzációs csapat és a jó eredmények ellenére 10 év után váltás következett, hiszen megint egy új, izgalmas kihívás jelent meg az életemben. Ez pedig a hálózatépítés volt. Megismerkedtem a gyógynövényekkel, gyógygombákkal, a segítségükkel történő gyógyítással, betegségmegelőzéssel, amit aztán több tízezer emberhez tudtam eljuttatni világszerte. Itt már tényleg azzal dolgoztam, akivel én akartam, és sikerült is egy jó indulás után az addigi kapcsolati tőkém segítségével komoly eredményeket elérni. Nagyon szép 15 év következett, mely időszak alatt több cégnél is magas vezetői rangot értem el, rengeteg önfejlesztő tréninget elvégeztem, nemzetközi kapcsolatokra tettem szert, gyakorolhattam a vezetést és a közösségfejlesztést, valamint a létrehozott csoportok megtartását is. Ebben az időszakban nagyon sokat utazhattam, többször voltam Ázsiában, Afrikában, Amerikában, és Európa számos országában. Útjaim során ismét sok barátra, ismerősre tettem szert, nagyon szerettem azt a fajta közeget, amiben éltem, hiszen ezeken az utazásokon mindig valakihez, valakikhez mentem. Szinte családias hangulatban teltek ezek a napok, megismerkedhettem az ottani kultúrával, szokásokkal, az emberek mindennapjaival. Itt figyeltem fel a számomra második legfontosabb tapasztalati törvényre is, miszerint az emberek utálják, ha le akarnak nyomni valamit a torkukon, rájuk akarnak sózni valamit, de imádnak vásárolni olyan dolgokat, ami jó nekik, érdekli őket.

Barcelonában

Malajziában

Balin

2018 márciusában 50 évesen aztán ismét új irányt vett az életem. Élménnyekkel gazdagodva, de kicsit belefáradva az állandó úton létbe, önkéntesen nyugdíjaztam magam, mert már úgy éreztem pihennem kell kicsit. Ez az időszak nagyon rövidre sikerült, mert szeptemberben ismét találtam egy olyan feladatot, amit azóta is lelkesen tudok képviselni. Ez pedig az energiahatékonyság, a környezettudatosság és a megújuló energia kérdése volt. E téma kapcsán kerültem kapcsolatba a pályázatokkal, ahol hitem szerint ismét tudok segíteni az embereknek, hogy pénzt tudjanak megtakarítani, és hogy minél kisebb ökológiai lábnyomot hagyjanak itt, a Földön!

Ebben a misszióban kerültem aztán 2019-ben Cirákra, ahol találkoztam párommal Évával. Azóta itt élek, és a legújabb kihívás is itt talált meg. A pusztacsaládi polgármester, Csapó Gábor, aki szintén a megújuló energia híve, lehetőséget adott, hogy a közművelődés terén dolgozzunk együtt. Ez a közös munka immár három éve működik. Nyertes pályázatok, megújult eszközparkok, létesítmények, jó hangulatú rendezvények, közös utazások jellemzik az elmúlt időszakot.

Kocsis László polgármester úr februárban keresett meg, hogy Csapodnak is szüksége lenne egy rutinos közművelődési referensre, aki kézbe venné a falu dolgait. Néhány személyes találkozó után egymás tenyerébe csaptunk, és megállapodtunk. De miről is állapodtunk meg?

– Elsődlegesen arról, hogy adminisztrációs szinten rendbe rakjuk a csapodi közművelődést.
– Másodsorban összehangoljuk az önkormányzat és a civil szervezetek, valamint a lakosság igényeit, lehetőségeit.
– Folyamatos pályázati és más egyéb finanszírozási lehetőségeket keresve, növeljük egyebek mellett a közművelődést szolgáló tevékenységünket is.
– Állandó nyitvatartással ösztönözzük a lakosság különböző csoportjait a folyamatos találkozókra – különböző művelődő csoportok létrehozását, események szervezését, nyitott közösségitér - könyvtár látogatási lehetőségeket, programokat szervezve.
– Hosszú idő után ismét falukirándulásokat szervezünk.
– Testvértelepüléseket keresünk a határon innen és túl.
– Helyi értéktár létrehozását és működtetését tervezzük.
– Frissíteni akarjuk az online felületeket, gyakoribbá tesszük a lakosság szórólapos tájékoztatását, új kommunikációs csatornákat nyitunk
– Nyári táborokat szervezünk.

Ezen pontok alapján elindítottuk a közösségi színtér állandó nyitvatartását a könyvtárban, amivel a könyvtári órák száma is jelentősen növekedett. Megszerveztük hosszú idő óta az első falukirándulást Szlovéniába, illetve szervezzük a gyermeknapot és a falunapot is.

Nizzában

Az Ijen kénes vulkánnál (Jáva)

A pályázatok figyelése több profi cégen keresztül is folyamatos, illetve a beadásukról is gondoskodunk, ahol lehetősége van az önkormányzatnak pályázni. Testvértelepülések kérdésében a civil szervezetekkel is egyeztetünk. A helyi értéktár létrehozásában kapcsolatban vagyunk a Nemzeti Művelődési Intézet Győr-Moson-Sopron Vármegyei Igazgatóságának munkatársaival.

Az online térben tervezzük egy direkt üzenetküldő rendszer felállítását. A meglévő két Facebook csoport és a www.csapod.hu megújuló weboldala jól szolgálhatja a tájékoztatást. Ezek mellett a havi programról egy szórólapos kiadványt készítünk a falu lakosságának tájékoztatása céljából.

A nyári szünetben közösen szervezünk tábort Pusztacsaláddal és Cirákkal. Terveink szerint 5-6 éves kortól akár 18 éves korig lesz lehetőség jelentkezni. A rövid távú feladatok mellett természetesen várjuk a lakosság javaslatait is, mit szeretnének, milyen programokra nyitottak. Ehhez a könyvtárban és a rendezvényeinken egy kérdőlap segítségével gyűjtjük a javaslatokat, hogy minél közvetlenebb formában tudjunk segíteni az igények kiszolgálásában.

Végezetül szeretném itt is jelezni, hogy a könyvtár és a közösségi színtér (a könyvtárban vagy az emeleti teremben) hétfőn, csütörtökön és minden második szombaton nyitva van, ahova lehet jönni beszélgetni, társasozni, folyóiratokat olvasni, kártyázni, tornázni, vagy kinek mihez van kedve. Várok szeretettel minden érdeklődőt! Ígérem, a lista bővülni fog nemsokára. Szeretettel:

Simon Zoltán
közművelődési munkatárs

Miamiban (USA)

A Csapodi Kerekerdő Óvoda

Ennek a kis településnek az óvodáját a helyi lakosok mind ismerik, magáról az óvodáról talán többet is tudnak, mint mi, akik novemberben vettük át az intézményt. Egy pár mondatban bemutatom kolleganőimet és magamat. Az óvodában jelenleg három felnőtt dolgozik, Marcsi néni, Bea néni és jómagam, Eszti néni (ahogy a gyerekek szólítanak minket). Sopronból és Fertőszentmiklósról járunk a mi kis ovinkba. Ezelőtt Sopronban dolgoztunk, onnan érkeztünk. Jöttünk, ide a nyugalom szigetére, hogy a helyi és környékbeli gyerekek mindennapjait gazdagíthassuk legjobb tudásunk szerint, és megvalósíthassuk nevelési elképzeléseinket.

A Csapodi Kerekerdő Óvoda

Csoportkép (2022. november)

Az óvodába akkor 17 kisgyermek járt, ez a szám mostanáig jócskán felszaporodott, aminek mi nagyon örülünk. Jelenleg 23 óvodásunk van. A környékről is többen keresik fel az óvodát. Éppen ezért az óvoda tárgyi felszereltségét is szeretnénk bővíteni, fejleszteni. A Csapodi Kerekerdő Óvodának a helyi adottságai nagyon illenek az elképzeléseinkhez. Hogy miért beszélek többes számban? Mert mi egységben gondolkodunk, együtt, hisz együtt teszünk a gyerekekért, az oviért és ezért a közösségért. Így az óvoda kapcsán is egységesen döntünk az irányokról. Mi felnőttek nagyon szeretjük a harmóniát a természettel, a természet közelségét, az állatokat, a gondoskodást, a termesztést. Itt minden adott ehhez. Ebből következik az irány, az óvoda új nevelési programja, egy manapság fontos terület, mely a fenntarthatósággal, ovikert programmal, állatbarát programmal gazdagodik. Emellett fontos számunkra az egészséges életmód és a mozgás szerepe, mert a gyerekek egészséges testi-lelki fejlődéséhez ez mindmind hozzájárul. A hagyományok ápolására is hangsúlyt fektetünk, kis közösség lévén, igyekszünk részt venni a falu programjain is.

Mindemellett, fontos számunkra, hogy a gyerekek megkapják a megfelelő érzelmi támogatást tőlünk, és a megfelelő tudást mind szociális téren, mind a kognitív területeken, hogy minél felkészültebben engedhessük el őket majd iskolába. A legtöbb kisgyerek életében az óvoda az első színtere a szélesebb értelemben vett társadalmi szocializációnak. A meghitt családi háttér mellett nálunk kell, hogy megtalálják a következő támogató közeget. A 3-6 éves korosztály rengeteg kincset hordoz magában, amit

Fizi Miska bábszínház

Állatasszisztált foglalkozás

Anyák napja

Születésnapok

Látogatás a Soproni Vízműben

elsősorban a szülőknek kell kibontakoztatni, mi pedig igyekszünk segíteni nekik ebben.

Csapod község a városoktól messzebb esik, de próbálunk minél színesebb programokat, előadásokat, foglalkozásokat ideszervezni az óvodába, mondhatjuk a gyerekek nagy örömére. Ilyen a bábszínház, Julcsi meséi, komolyzenei előadások, természet és állatvédelmi előadások, állatasszisztált foglalkozások, interaktív színházak, fotós … és folytathatnánk a sort. Illetve ezek mellett igyekszünk a környéken sokat kirándulni, vagy csak akár a csoportos sétálást gyakorolni. Idén már sikerült a nagycsoportosokkal egy kis tanulmányi kiránduláson is részt venni a Soproni Vízműben, amelyet a víz világnapján lá-

Ti-tik komolyzenei előadása

togathattunk meg. Ez egy olyan program, ami életkorilag kifejezetten már ennek a korosztálynak való, így ebből hagyományt szeretnénk csinálni.

Az óvodán belül a hagyományosnak mondható ünnepeket is megtartjuk, a szülinapoktól kezdve, az adventi hangolódáson keresztül, a karácsonyon, a farsangon, a húsvéton át anyák napjáig. Ezen felül a gyereknapot, és a nagycsoportosok búcsúztatóját is kiemelt ünnepként kezeljük. Mert, ahogy az óvodába lépés is egy hatalmas lépés, az óvodától való búcsúzás is az.

Szeretnénk és igyekszünk jó kapcsolatot kialakítani a helyi szervezetekkel, a vállalkozókkal, a termelőkkel, a tenyésztőkkel, hogy munkájukat a gyerekekkel is megismertethessük. Itt szeretnénk megragadni az alkalmat, hogy megköszönjük a támogatást, amit ezektől a helyi szereplőktől kaptunk és kapunk! Köszönjük a Csapodi Kerekerdő Óvoda apraja és nagyja nevében.

Witekné Bálint Eszter
óvodavezető

A Gulliver színpad előadása

Farsang

Ételdoboz a rászorulóknak és segítőiknek

Mint ismeretes tavaly augusztusban a Csapod-barátok Egyesülete ételdobozt helyezett ki a faluház hátsó falán, hogy ezzel járuljon hozzá a rászorulók segítéséhez, és az őket támogatni kívánók, támogatni tudók adományainak célba juttatásához. Az egyesület havi ötezer forintért vásárol és helyez be élelmiszert a dobozba.

Az elmúlt közel egy év tapasztalata, hogy a reméltnél és a szükségesnél kevesebb a dobozba helyezett adomány, továbbá, hogy gyorsan gazdára találnak az oda betett tartós élelmiszerek. Egyesületünk arra kéri a falu lakóit, a hazalátogatókat, a falun átutazó, segíteni kész embereket, a civil szervezeteket, a község önkormányzatát, hogy a jövőben lehetőségeik szerint több adománnyal járuljanak hozzá az ételdoboz révén is a rászorulók segítéséhez.

Kérjük a segítőket, hogy adományaikat (tartós élelmiszer, konzerv), termékfeleslegeiket, illetve azok egy részét (szezonálisan zöldség, gyümölcs) helyezzék el a dobozba. Az arra rászorulókat kérjük, fogadják jó szívvel az adományokat, más rászorulókra is gondolva, mértéket tartva szükségleteiknek megfelelően vegyenek ki a dobozból élelmiszert.

Civilek a közbiztonságért

A Csapodi Polgárőr Egyesület megalakulása

Térségünk, bőséges munkalehetőségnek köszönhetően, kitűnő bűnözési statisztikákkal rendelkezik, így az ország legbiztonságosabb területei közé tartozik. Településünk jó közbiztonságának fenntartása érdekében a polgárőrség felállítására már régóta megvolt a szándék. Jó tíz évvel ezelőtt, a közelmúltban tragikus hirtelenséggel elhunyt Gáncs Gábor és lelkes csapata látott neki a polgárőrség megszervezésének. Bürokratikus akadályok akkor az egyesület megalakulását nem tették lehetővé.

Hosszú évek óta tartó folyamat, hogy a hivatásos bűnüldöző szervek munkáját civil szervezetek támogatják. E szervezetek tagjai tevékenységüket korlátozott jogkörök mellett, önkéntes alapon, szabadidejükben, túlnyomó részt saját költségükre végzik.

A Csapodi Polgárőr Egyesület 2020. évi alapítását a kedvező biztonsági helyzet hosszú távú megőrzése érdekében tartottuk indokoltnak. Csapod Község Önkormányzata, élén Kocsis László polgármester úrral az egyesület alapításának kezdettől fogva támogatója. A régi iskola épületében az önkormányzat ingyenesen biztosít számunkra szolgálati helyiséget. A támogatást ezúton is köszönjük.

Egyesületünk 2020. évi alapításának kezdeményezője a hosszú évek polgárőri gyakorlatával rendelkező Steiner Tibor tagtársunk volt. 2020. május 20-án 16 lelkes alapító tag gyűlt össze az egyesület székhelyeként szolgáló faluház emeleti nagytermében. Idősebb és fiatalabb tagjaink mind azzal a céllal érkeztek, hogy rendszeres utcai jelenlétükkel hozzájáruljanak településünk egyébként példás rendjének fenntartásához. Elnöknek ***Steiner Tibort***, titkárnak ***Varga Sándort***, míg gazdasági vezetőnek ***dr. Baka Leventét*** választották.

Peszlen Tibor elnök

A csapodi polgárőrök egy csoportja

Steiner Tibor volt a kezdeményező

Képek a rendezvényről

Egyesületünk bírósági bejegyzése és a működés jogi kereteinek biztosítása, különféle adminisztratív okok miatt, közel másfél évig húzódott. Az egyesület vezetését 2022. évben ***Peszlen Tibor*** elnök úr vette át, és a tevékenység folytatásához szükséges minden előfeltétel teljesítését követően, idén a Soproni Rendőrkapitánysággal sor került az együttműködési megállapodás aláírására és egyesületünk felvételt nyert a Győr-Moson-Sopron Vármegyei Polgárőr Szövetségbe is.

A kormányzat által életre hívott ***Magyar Falu Program*** keretében, közel kétmillió forint értékben tudtunk a járőrözéshez szükséges felszereléseket vásárolni. 16 tagunk teljes ruházata mellett rádió adóvevőket, nagy teljesítményű elemlámpákat és gépjárműre szerelhető „Polgárőrség” feliratú fényhidakat is vásároltunk. Ugyancsak a fenti program keretében, egy másik pályázat keretében nyílt lehetőségünk, hasonló nagyságrendű pályázati összegből, április utolsó napján, gazdag programkínálattal és kiváló zenészek közreműködésével megrendezni az ***Első Csapodi Polgárőr Napot és Bált***.

A rendezvényen a gyermekeket arcfestés, kistraktor, ugrálóvár és íjászati lehetőség várta. A jó hangulatról fúvós zenekar, a Balogh Bikini Tribute Band, valamint a Sógorok zenekar gondoskodott. A hajnalig tartó mulatságon a talpalávalót DJ C Vakcina biztosította. A programot a Soproni Veterán Klub járművei, láncfűrészes bemutató, szkanderverseny, fafaragás és kézműves kirakodó vásár színesítette.

Kérjük önöket, hogy tevékenységünket támogassák, mert településünk nyugalma és biztonsága érdekében dolgozunk.

Dr. Baka Levente,
Csapod

Hurrá, gyereknap!

Május utolsó vasárnapja helyett idén pünkösdhétfőn ünnepeltük a gyermeknapot Csapodon. De vajon mennyien tudják, hogy honnan ered ez az ünnep és pontosan miről szól? Íme a legfontosabb információk, amelyet a gyereknapról érdemes megjegyezni.

Az első gyermeknapot Törökországban tartották 1920-ban, majd később a genfi Gyermekjóléti Konferencián 1925-ben. S hogy mi volt az oka annak, hogy Törökországban gyermeknapot vezettek be? Mustafa Kemal Atatürk, a későbbi Török Köztársaság alapítója, a térségben dúló függetlenségi háború idején április 23-át a nemzeti függetlenség napjának és egyben gyermeknapnak nyilvánította. Az állam-

férfi ezt a napot azért emelte ünneppé, hogy hangsúlyozza, a gyerekek az újdonsült török nemzet jövője.

Ennek az április 23-ának a jelentősége az volt, hogy a nemzetközi közösség is felismerte a gyermekek ügyének fontosságát. Az UNICEF a mai napig április 23-át tartja nemzetközi gyereknapnak. Az 1925-ös svájci Gyermekjóléti Konferencia végül június 1-jét hirdette ki a legkisebbek ünnepéül, és a világ legtöbb országában ekkor is tartják, de a gyermeknap ünnepének időpontjáról minden ország szabadon dönthet: pl. a Bahamákon, Tunéziában és Thaiföldön januárban tartják, Új-Zélandon márciusban, Magyarországon május utolsó vasárnapján, de nagyon sok országban június 1-jén, az USA-ban pedig június második vasárnapján ünneplik.

Magyarországon 1930-ban nem is csak egy nap, hanem egy teljes hét volt a kicsiké, amelynek megtartása azonban a második világháború kezdetével elmaradt. 1950-től ünnepeljük ismét, de azóta már „csak” egy napot szentelünk neki, május utolsó vasárnapját, 2023-ban Csapodon a pünkösdhétfői ünnepnapot. Ez a nap a gyerekekről szólt, rengeteg program várta a kicsiket és a kicsit nagyobbakat is.

A rendezvény, amelyen idén is sok csapodi önkéntes segített önzetlenül, igen színesre sikeredett.

A kora délutáni kezdésnél még nem sok gyerkőc volt jelen, így folyamatosan tudtak a programok kavalkádjában lubickolni. Már ekkor lehetett nevezni a 10 állomásos akadálypálya pecsétgyűjtő játékára, ahol az ügyességre, a koncentrációra és a fifikára is nagy szükség volt. Az egyik kedvenc állomás a zsinóron lógó kukoricacsipsz-kerekek megkaparintása volt, a kezek segítsége nélkül! Aki teljesítette a 10 állomást, értékes ajándékok közül választhatott. A délután folyamán közel 70 ajándék talált gazdára. Ez egy Csapod méretű faluban igen szép eredmény! Gratulálunk minden résztvevőnek!

Ahogy közeledett az esti májusfa kitáncolás ideje, egyre több család érkezett a faluból és a környékről is. A gyerekek kipróbálhatták a csillám tetkót, az arcfestést, illetve két nagyszerű kézműves foglakozás is színesítette a programot. Volt fazekas, agyagos foglalkozás, és az óriási sikernek örvendő szappankészítés workshop is. Itt sok anyuka, nagymama is gyermekké avanzsált, hogy elkészíthesse saját szappancsodáját.

A programot az óriás légvár és csúszda, a traktoros hordóvonat, valamint a pattogatott kukorica és kürtőskalács illata tette teljessé, amit megvásárolhattak a nagyszülők, akik szintén szép számmal vettek részt az eseményen.

A nap a májusfa kitáncolással lett teljes, ahol a csapodi gyerekek, fiatalok és kevésbé fiatalok együtt táncoltak a rendezvény megkoronázásaként.

Azt gondoljuk, bárhogy is teljen a gyereknap, a lényeg, hogy együtt legyen a család, és a gyerekek érezzék, hogy valóban fontosak nekünk. Ezen a csodás napon Csapodon ezt az érzést egész délután nagyon jól sikerült megélni kicsinek-nagynak! Legyen ez a nap az övék még nagyon sokáig! Jövőre is várunk benneteket.

Simon Zoltán
közművelődési munkatárs

Akikért a harang szólt 2022. január 1-től 2022. december 31-ig

Házasságot kötöttek:

2022.03.11.	Kovács Katalin – Jákli Ferenc
2022.05.07.	Kálmán Evelyn – Horváth Balázs
2022.06.25.	Póczik Enikő – Kőműves Marcell
2022.07.16.	Németh Anikó – Müller Norbert
2022.08.27.	Gaál Petra – Rátkai Martin
2022.10.08.	Szántó Dorina – Halász Ferenc
2022.10.14.	Szántó Hanna – Kaszás István

Sok örömöt, boldogságot kívánunk!

Megérkeztek közénk:

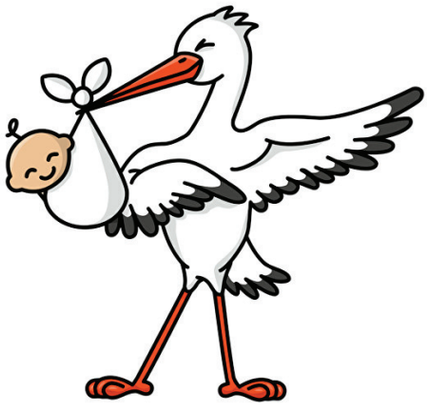

Név	Születési idő	Lakcím
Grobits Letti	2022.02.27.	Ciráki út 3.
Farkas Csaba	2022.03.21.	Fő utca 83.
Szép Medox	2022.05.20.	Petőfi utca 20/C.
Horváth Zsombor	2022.09.21.	Fő utca 14.
Teleki-Vass Boglárka	2022.09.30.	Kossut L. utca 24.
Baka Lujza Borbála	2022.12.02.	Petőfi utca 20/D.

Jó egészséget, békés, boldog életet kívánunk!

Elhunytak:

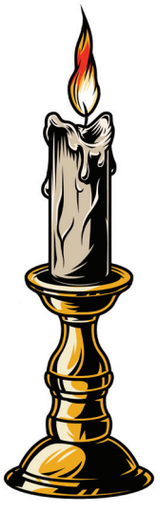

Név	Születési idő	Lakcím	Elhunyt
Varga Sándor	Csapod, 1938.06.10.	Petőfi u. 23.	2022.02.21.
Csiszár Sándor	Csapod, 1938.02.20.	Kossuth L. u. 15.	2022.03.07.
Pintér Hajnalka	Sopron, 1978.06.14.	Petőfi u. 6.	2022.03.08.
Gáncs Gábor	Sopron, 1969.06.07.	Fő u. 63.	2022.07.03.
Csiszár Imre	Csapod, 1958.03.16.	Fő u. 34.	2022.07.18.
Kovács Istvánné	Csapod, 1934.08.03.	Rákóczi F. u. 14.	2022.08.05.
Németh Lajosné	Pusztacsalád, 1954.05.03.	Fő u. 78.	2022.08.17.
Horváth Istvánné	Csapod, 1943.01.07.	Fő u. 51.	2022.12.07.

Emléküket kegyelettel megőrizzük.